

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів та банківської справи

Н.О. Слободянюк

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ**

ФІНАНСИ

Кривий Ріг
2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра фінансів та банківської справи

Н.О. Слободянюк

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСИ**

Затверджено на засіданні
кафедри фінансів та
банківської справи
Протокол № 13
від “_03_” ____04____ 2017 р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол №_7
від “30” ____04____ 2017 р.

Кривий Ріг
2017

УДК 336 (072)

С 48

Рецензенти:

Ю.Ф. Гудзь, кандидат економічних наук, доцент
П.Д. Каминський, кандидат економічних наук, доцент

Слободянюк Н.О.

С 48 Методичні рекомендації для вивчення дисципліни [Текст] : для студ. Денної та заочної форм навчання, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. Фінансів та банк. справи ; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 107 с.

Методичні рекомендації розроблені для надання допомоги студентам у вивченні дисципліни та призначені для використання при проведенні семінарських, практичних занять, самостійної підготовки студентів.

Методичні вказівки містять опис дисципліни, її мету та завдання, структуру, плани проведення практичних і семінарських занять з курсу «Фінанси», контрольні питання, практичні завдання, завдання для самостійної роботи студентів, рекомендовану основну і додаткову літературу.

Рекомендовані для студентів денної та заочної форми навчання, що вивчають курс «Фінанси».

УДК 336(072)

© Слободянюк Н.О., 2017
© Донецький національний
університет економіки й торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	22
Змістовий модуль 1. Теорія фінансів	23
Змістовий модуль 2. Бюджетна та податкова система	24
Змістовий модуль 3. Децентралізовані фінанси. Фінансова інфраструктура	30
Змістовий модуль 4. Фінанси зарубіжних країн та фінансова безпека держави	35
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	38
Змістовий модуль 1. Теорія фінансів	39
Змістовий модуль 2. Бюджетна та податкова система	49
Змістовий модуль 3. Децентралізовані фінанси. Фінансова інфраструктура	75
Змістовий модуль 4. Фінанси зарубіжних країн та фінансова безпека держави	91

ВСТУП

Курс “Фінанси” є самостійним розділом економічної науки і нормативною дисципліною для підготовки бакалаврів економіки.

Від розуміння світових фінансових процесів, інформаційного забезпечення та вміння ефективно використовувати сучасний грошово-кредитний інструментарій значною мірою залежить успіх та місце суб'єктів політико-економічних відносин у світовій ієрархії.

Метою викладання дисципліни “Фінанси” є вивчення студентами загальних принципів і положень фінансових відносин в Україні, функціонування фінансової, бюджетної, податкової систем та їхніх ланок як на рівні держави, так і на рівні підприємства, а також одержання студентами спеціальних знань, необхідних у подальшому навчанні та практичній діяльності.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **компетенції**:

знання і розуміння:

– суть і тенденції розвитку фінансових відносин і їх особливості в сфері державних фінансів, міжнародних фінансів і фінансів суб'єктів господарювання;

– загальну характеристику фінансово-кредитної, бюджетної, податкової систем держави; основні напрямки витрати бюджетних коштів, особливо на фінансування бюджетних установ і соціальний захист населення;

– основні положення організації місцевих (територіальних) фінансів;

– основні положення політики управління бюджетним дефіцитом і державним боргом;

– сутність фінансових ресурсів підприємств, організацію фінансової діяльності підприємств, сутність страхової діяльності, основні засади функціонування страхового ринку, фінансову діяльність домогосподарств, основні засади функціонування фінансового ринку, фінансові системи зарубіжних країн, основні теоретичні положення фінансового менеджменту, сутність міжнародних фінансів, основні елементи фінансової безпеки держави;

застосування знань і розуміння:

– аналізувати бюджетну, податкову політику держави;

– проводити аналіз виконання державного і місцевого бюджетів;

– складати кошторис доходів і витрат бюджетної установи, робити розрахунок відрахувань підприємств і громадян у державні цільові фонди;

– уміння оцінювати вплив системи оподаткування на діяльність підприємств і формування доходів бюджету;

– уміння розраховувати бюджет домогосподарства, складати фінансовий план домогосподарства;

- уміння розраховувати розміри страхових тарифів та страхових виплат за основними видами страхування;
- уміння визначати крос-курси при здійсненні валютних операцій;
- розраховувати дохідність основних видів цінних паперів;
- уміння проводити науково-дослідницьку роботу, інтерпретувати одержані результати та звітувати про них.

формування суджень:

- здатність здійснювати фінансові, кредитні розрахункові операції, вживати заходи щодо зміцнення касової, розрахункової, платіжної дисципліни
- здатність обґрунтовувати та відстоювати власні позиції при розробці та здійсненні фінансових заходів;
- здатність розрахувати основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства: оцінки майнового стану, оцінки ліквідності і платоспроможності, оцінки фінансової стійкості, оцінки ділової активності, оцінки рентабельності;
- здатність самостійно обирати методи та прийоми вивчення та аналізу фінансової інформації;
- здатність скласти звітність про результати фінансової діяльності підприємства за встановленою формою;
- здатність характеризувати макроекономічний стан розвитку національної економіки за індикаторами фінансової безпеки;
- здатність застосовувати інструменти впливу та здійснювати аналіз економічних показників розвитку національної економіки України;
- здатність порівнювати фінансову систему України з фінансовими системами зарубіжних країн.

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	Обов'язкова дисципліна
Семестр	4
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	26
Практичні/ семінарські, годин	24
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	100
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	8
Вид контролю	екзамен

2. Мета та завдання дисципліни

Мета - формування у студентів фундаментальної системи знань з організації та функціонування фінансів на макро-, мезо- та мікрорівні, як специфічної форми суспільних відносин, набуття практичних навичок у розбудові фінансової політики держави.

Завдання - вивчення теоретичних основ формування сутності фінансів; визначення основних критеріїв формування фінансової політики та фінансового механізму; ознайомлення з факторами формування бюджетної системи та бюджетного процесу; формування сутності та змісту ланок фінансової системи держави; набуття практичних навичок аналізу джерел доходів та напрямків витрачання коштів у всіх ланках фінансової системи, знання їх специфіки.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Теорія фінансів					
Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль	8	1	1		6
Тема 2. Фінансова система держави	10	2	2		6
Тема 3. Фінансове право і фінансова політика	8	1	1		6
Разом за змістовим модулем 1	26	4	4		18
Змістовий модуль 2. Бюджетна та податкова система					
Тема 4. Податкова система і податкова політика	10	2	2		6
Тема 5. Бюджет і бюджетна система	10	2	2		6
Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету, бюджетний дефіцит	9	2	1		6
Тема 7. Державний кредит та державний борг	8	1	1		6
Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	8	1	1		6
Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди	7	1	1		5
Разом за змістовим модулем 2	52	9	8		35
Змістовий модуль 3. Децентралізовані фінанси. Фінансова інфраструктура					
Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання	10	2	2		6
Тема 11. Фінанси домогосподарств	7	1	1		5
Тема 12. Страхування. Страховий ринок	10	2	2		6
Тема 13. Фінансовий ринок	10	2	2		6
Разом за змістовим модулем 3	37	7	7		23
Змістовий модуль 4. Фінанси зарубіжних країн та фінансова безпека держави					
Тема 14. Фінансовий менеджмент	10	2	2		6
Тема 15. Фінансова безпека держави	8	1	1		6
Тема 16. Міжнародні фінанси	8	1	1		6
Тема 17. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою. Фінанси ЄС.	9	2	1		6
Разом за змістовим модулем 4	35	6	5		24
Усього годин	150	26	24		100

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Години
1	Семінар – розгорнута бесіда Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль	1
2	Семінар – дискусія Тема 2. Фінансова система держави	2
3	Семінар запитань і відповідей Тема 3. Фінансове право і фінансова політика	1
4	Семінар з виконанням практичних задач Тема 4. Податкова система і податкова політика	2
5	Семінар з виконанням практичних задач Тема 5. Бюджет і бюджетна система	2
6	Семінар з виконанням практичних задач Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету, бюджетний дефіцит	1
7	Семінар – дискусія Тема 7. Державний кредит та державний борг	1
8	Семінар з виконанням практичних задач Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	1
9	Семінар – розгорнута бесіда Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди	1
10	Семінар з виконанням практичних задач Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання	2
11	Семінар запитань і відповідей Тема 11. Фінанси домогосподарств	1
12	Семінар з виконанням практичних задач Тема 12. Страхування. Страховий ринок	2
13	Семінар з виконанням практичних задач Тема 13. Фінансовий ринок	2
14	Семінар з виконанням практичних задач Тема 14. Фінансовий менеджмент	2
15	Семінар запитань і відповідей Тема 15. Фінансова безпека держави	1
16	Семінар – розгорнута бесіда Тема 16. Міжнародні фінанси	1
17	Семінар – дискусія Тема 17. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою. Фінанси ЄС	1

5. Індивідуальні завдання

- 1 Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
- 2 Виконання та захист курсової роботи за переліком тем, підготовка рефератів, доповідей, статей за обраною темою.
- 3 Аналіз даних соціально-економічних процесів і явищ функціонування фінансової системи, виявлення тенденцій змін

соціально-економічних показників, визначення розміру доходів і витрат, надходжень і відрахувань коштів, взаємовідносин з бюджетом, податковими органами, банками тощо.

4 Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1: Теорія фінансів			
Семінар – розгорнута бесіда Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність та виникнення фінансів, основні фінансові категорії, фінансові ресурси, функції фінансів. Джерело [1, 2-8]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар – дискусія Тема 2. Фінансова система держави	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансова система держави, принципи побудови та структурні компоненти фінансової системи, сфери та ланки фінансової системи, склад органів та інституцій фінансової системи України. Джерело [1, 3,5,9]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Семінар запитань і відповідей Тема 3. Фінансове право і фінансова політика	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансова політика, фінансова стратегія, фінансова тактика, типи фінансової політики, фінансовий механізм, метод фінансово-правового регулювання. Джерело [1, 3,7,13,15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Змістовий модуль 2. Бюджетна та податкова система			
Семінар з виконанням практичних задач Тема 4.	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: податки, функції податків, основні елементи податку, податкова система, види	Тестування, фронтальне та індивідуальне

Податкова система і податкова політика		<p>податків та зборів, спеціальний податковий режим, податкове право і політика оподаткування України в сучасних умовах. Джерело [1, 2-5,12].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Самоперевірка знань шляхом визначення: суми ПДВ, яка підлягає сплати до бюджету, суми податку на прибуток, розміру плати за землю, суми сплачених податків за звичайною та за спрощеною системою оподаткування, суми акцизного збору; вміння сформулювати ціну виробу з ПДВ та визначити податкове зобов'язання, податковий кредит та суму ПДВ до сплати.</p>	опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Тема 5. Бюджет і бюджетна система	6	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність, значення та функції бюджету, бюджетний устрій України, бюджетна система України, закріплені доходи, регулюючі доходи, дотації вирівнювання, субвенції, кредитні ресурси, бюджетний процес. Джерело [1, 3,5,11,14].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Самоперевірка знань шляхом визначення сальдо державного бюджету, коефіцієнта забезпеченості мінімальних витрат, коефіцієнта бюджетної забезпеченості та коефіцієнта автономії.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету, бюджетний дефіцит	6	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: доходи та видатки бюджету, закріплені й регулюючі доходи, форми бюджетного фінансування, трансферти, дефіцит бюджету, профіцит бюджету, збалансований бюджет. Джерело [1, 5,7,16,19].</p> <p>2. Самотестування.</p> <p>3. Самоперевірка знань шляхом визначення: суми регулюючих доходів бюджету області, суми видатків місцевих бюджетів, що враховуються і не враховуються при визначенні обсягу бюджетних трансфертів, рівня централізації валового внутрішнього продукту в бюджеті.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар – дискусія Тема 7. Державний кредит та державний борг	6	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: державний кредит, позика, основні форми державного кредиту та їх характеристика, державний борг, капітальний, внутрішній борг, зовнішній борг, управління</p>	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання

		боргом, конверсія, консолідація, уніфікація, анулювання Джерело [1, 2, 6,7, 9,10,19]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	повідомлень
Семінар з виконанням практичних задач Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: місцеві фінанси, місцеві фінансові ресурси, місцеві бюджети, місцеві податки і збори, власні доходи, закріплені доходи, видатки місцевих бюджетів, бюджетні трансферти Джерело [1, 2, 7,8, 12,15,19]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом розрахунку суми дефіциту бюджету міста та розміру субвенції, коефіцієнта фінансової автономії бюджету міста та вміння обґрунтувати висновки про фінансову незалежність органів місцевого самоврядування міста, визначення суми поточних видатків та видатків розвитку міського бюджету, визначення суми доходів житлово-експлуатаційного підприємства від квартирної плати у плановому році.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар – розгорнута бесіда Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: державні цільові фонди, соціальні позабюджетні фонди, соціальне страхування, пенсія, соціальний захист, принципи соціального страхування, пенсійне страхування. Джерело [1, 2,4,5, 6]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Змістовий модуль 3: Децентралізовані фінанси. Фінансова інфраструктура			
Семінар з виконанням практичних задач Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінанси суб'єктів господарювання, грошові відносини, фінансові ресурси, виробнича сфера, невиробнича сфера, кошторис, фінансовий план Джерело [1, 2, 7,8, 12,15,19]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення джерела погашення вимог кредиторів підприємства, обчислення суми чистого доходу, який отримують резидент і нерезидент після оподаткування, визначення обсягів вхідних грошових потоків на підприємстві в рамках фінансової та	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань

		інвестиційної діяльності, оцінка доцільності вкладення коштів в окремі акції, використовуючи правило прийняття рішень за CAPM.	
Семінар запитань і відповідей Тема 11. Фінанси домогосподарств	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінанси машинного господарства, розподільна функція фінансів домашнього господарства, фінансові й інвестиційні рішення домашнього господарства Джерело [1, 2, 5, 8]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Тема 12. Страхування. Страховий ринок	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність і функції страхування, основні галузі та форми страхування, страховий ринок України на сучасному етапі. Джерело [1, 2, 14,15,21,22]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення суми збитку та страхового відшкодування, розрахунок показника збитковості страхових сум, нетто-ставки, бруто-ставки, визначення загального обсягу відповідальності страхової компанії.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Тема 13. Фінансовий ринок	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансовий ринок, ринок грошей і капіталів, кредитний ринок, ринок цінних паперів, грошові потоки, фінансові посередники, валюта, валютний ринок, комерційний кредит, банківський кредит, облігації, акції, казначейський вексель, депозит, сертифікат Джерело [1, 2, 5,11,21]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення номінальної ціни акцій, випущених акціонерним товариством, середнього курсу акції, розрахунку поточної прибутковості інвестованих коштів, прибутку від проведення спекулятивної угоди з акціями.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Змістовий модуль 4. Фінанси зарубіжних країн та фінансова безпека держави			
Семінар з виконанням практичних задач Тема 14. Фінансовий менеджмент	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансовий менеджмент, функції фінансового менеджменту, інформаційне забезпечення, організаційне забезпечення, фінансовий контроль.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання

		Джерело [1, 3,6,9,11]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення та аналізу на підставі балансу підприємства показників ліквідності, платоспроможності, майнового стану, фінансової стійкості підприємства.	практичних завдань
Семінар запитань і відповідей Тема 15. Фінансова безпека держави	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: економічна безпека, фінансова безпека, соціальна безпека, екологічна безпека, демографічна безпека, політична безпека, військова безпека, індикатори фінансової безпеки, основні загрози які впливають на рівень бюджетної безпеки Джерело [1, 5,9,15,20]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар – розгорнута бесіда Тема 16. Міжнародні фінанси	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансовий кредит, МВФ, МБРР, МАР, МФК, БАГІ, МЦУІС, БМР, Група Всесвітнього банку, синдиковані кредити, комерційний кредит, проектне фінансування, міжнародна довгострокова фінансова політика, міжнародна поточна фінансова політика, міжнародні фінанси, валютний ринок. Джерело [1, 2-8]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар – дискусія Тема 17. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою. Фінанси ЄС.	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: фінансові системи Великобританії, Франції, США, фінанси ЄС, Європейський парламент, Перспективи інтеграції фінансів в державах ЄС. Джерело [1, 3,4,8,16]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень

7. Результати навчання

1	Знання сутності фінансів, їх функцій та ролі, впливу на економіку країни через фінансову політику та фінансовий механізм
2	Здатність розрахувати основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства: оцінки майнового стану, оцінки ліквідності і платоспроможності, оцінки фінансової стійкості, оцінки ділової активності, оцінки рентабельності
3	Здатність визначати розмір доходів і витрат, надходжень і відрахувань коштів, взаємовідносини з бюджетом, податковими органами, банками
4	Здатність обґрунтовувати та відстоювати власні позиції при розробці та здійсненні фінансових заходів

5	Уміння оцінювати джерела фінансування бюджетного дефіциту
6	Знання сутності методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики
7	Здатність самостійно обирати методи та прийоми вивчення та аналізу фінансової інформації
8	Здатність оцінювати ефективність монетарної політики на сучасному етапі розвитку економіки
9	Здатність скласти звітність про результати фінансової діяльності підприємства за встановленою формою
10	Розуміння основної сутності міжнародних валютно-кредитних установ
11	Здатність здійснювати фінансові, кредитні розрахункові операції, вживати заходи щодо зміцнення касової, розрахункової, платіжної дисципліни

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Письмовий екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1. Теорія фінансів						
Тема 1			2			2
Тема 2	1		1			2
Тема 3	1		2			3
Разом змістовий модуль 1	2	-	5	-	-	7

Змістовий модуль 2. Бюджетна та податкова система						
Тема 1	1	2				3
Тема 2	1	2				3
Тема 3	1	2				3
Тема 4	1		2			3
Тема 5		2				2
Тема 6	2		2			4
Разом змістовий модуль 2	6	8	4	-	5	23
Змістовий модуль 3. Децентралізовані фінанси. Фінансова інфраструктура						
Тема 1		1,5				1,5
Тема 2	1		1			2
Тема 3		1,5				1,5
Тема 4	1	1				2
Разом змістовий модуль 3	2	4	1	3	-	10
Змістовий модуль 4. Фінанси зарубіжних країн та фінансова безпека держави						
Тема 1		1,5				1,5
Тема 2	0,5		0,5			1
Тема 3	0,5		0,5			1
Тема 4			1,5			1,5
Разом змістовий модуль 4	1	1,5	2,5	-	5	10
Разом						50

Оцінювання студентів при проведенні екзамену з використанням комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі інформації, яку надає комп'ютер за результатами тестування (кількість правильних відповідей). Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Комплекти індивідуальних завдань.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Базова

1. Слободянюк Н.О. Фінанси [Текст] : конспект лекцій / Н.О. Слободянюк // ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2017. – 208 с.
2. Грудзевич І. Т. Фінанси: кредитно – модульний курс: навч.-метод. посіб. / Ігор Теофілович Грудзевич. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 312 с.
3. Біла О. Г. Фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : рекомендовано М-вом освіти і науки України / О. Г. Біла, І. Р. Чуй . — Львів : Магнолія-2006, 2010 . — 390 с.
4. Вдовенко Л. О. Фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. О. Вдовенко, Н. М. Сушко, Н. Д. Фаюра ; М-во освіти і науки України, Вінниц. держ. аграр. ун-т . — К. : Центр учб. л-ри, 2010 . — 152 с.
5. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти). / Валерій Михайлович Опарін. — К. : КНЕУ, 2005. — 240 с.
6. Карлін М. І. Фінанси зарубіжних країн[Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл./ М. І. Карлін; М-во освіти і науки України, Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки.-К.: Кондор ,2009.-384 с.-Бібліогр.: с. 379-382.-ISBN 966-8251-30-X.
7. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку [Текст] : монографія / Т. О. Кізіма . — К. : Знання, 2010 . — 431 с.
8. Козак Ю. Г. Міжнародні фінанси [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : кредитно-модул. курс / [Ю. Г. Козак [та ін.]] ; М-во освіти і науки України, за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової та М. І. Барановської . — 4-те вид., перероб. та допов. — К. : Центр учбової літератури, 2011 . — 288 с.
9. Кремень О. І. Фінанси [Текст] : навч. посіб. : рекоменд. М-вом освіти і науки, молоді та спорту України для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Кремень, В. М. Кремень ; [М-во освіти і науки, молоді та спорту України] . — К. : Центр учбової літератури, 2013 . — 416 с.
10. Кудряшов В. П. Фінанси [Текст] : навч. посіб. : [рекоменд. М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Кудряшов . — Херсон : [ОЛДІ-плюс], 2011 . — 352 с.
11. Шило В. П. Фінанси підприємств (за модульною системою навчання) [Текст] : рекоменд. М-вом освіти і науки України для студ. вищ. навч. закл. : теорет.-практ. посіб. / В. П. Шило [та ін.] ; М-во освіти і науки України . — 2-ге вид. — К. : Кондор, 2011 . — 429 с.
12. Фінанси : навч. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / О. Р. Романенко, С. Я. Огородник, М. С. Зязюн та ін. — 2-ге видання, перероблене і доповнене. — К. : КНЕУ, 2003. — 386 с.

Допоміжна

13. Базилевич В. Д. Баластрик Державні фінанси : навч. посібн. / Базилевич В. Д. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Атїна, 2004. – 368 с.
14. Гончаров А. Б. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / Гончаров А. Б. – Х. : ВД "ИНЖЭК", 2003. – 240 с.
15. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 р., № 2542 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37–38. – 189 с
16. Про внесення змін до Закону України "Про державну податкову службу в Україні" : Закон України від 05.02.1998 р. № 83/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 29. – С. 530–546.
17. Про Державне Казначейство України : Указ Президента України від 27.04.1995 р. № 335/95 // Урядовий кур'єр. – 1995. – № 68–69. – С. 3–5.
18. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник для екон. спец. вищ. закладів освіти / Василик О. Д. – К. : ТОВ "НІОС", 2000. – 416 с

Інформаційні ресурси

19. Матеріали офіційного сайту Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
20. Офіційний сайт кабінету міністрів України/[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.u>
21. Сайт законодавчої бази/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
22. Сайт статистичної інформації/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cta@gou.ua>

**ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРІЯ ФІНАНСІВ

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль Семінар –розгорнута бесіда

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення.:

1. Предмет науки про фінанси. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів.
2. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин.
3. Функції фінансів як виявлення суттєвих ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів.
4. Розподільна функція, її зміст.
5. Об'єкти і суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту.
6. Контрольна функція. Взаємозв'язок розподільчої і контрольної функцій.
7. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва.
8. Фінансове забезпечення відтворювального процесу.
9. Форми фінансового забезпечення.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 2. Фінансова система держави Семінар дискусія

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Поняття фінансової системи і теоретичні основи її побудови.
2. Структура фінансової системи.
3. Сфери та ланки фінансових відносин, їх характеристика. Взаємовідносини між окремими сферами та ланками фінансової системи.
4. Правові та організаційні основи фінансової системи.
5. Державне регулювання фінансових відносин
6. Оперативне управління фінансовою системою.

7. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин.

8. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

9. Складові елементи фінансового механізму.

10. Фінансове планування і прогнозування: суть, принципи, методи, завдання.

11. Система фінансових планів, їх характеристика.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.*

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика

Семінар запитань і відповідей

План заняття:

1. *Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:*

1. Сутність фінансової політики, її типи і складові

2. Фінансова стратегія і тактика. Забезпечення реалізації фінансової політики.

3. Фінансове право і його роль у регламентуванні фінансових відносин

4. Дієздатність та ефективність фінансової політики

5. Фінансова безпека держави

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Понятійний диктант.*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

БЮДЖЕТНА ТА ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Тема 4. Податкова система і податкова політика

Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. *Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Сутність і функції податків.

2. Класифікація податків, її ознаки.

3. Види податків. Прямі податки. Непрямі податки.

4. Елементи системи оподаткування.
 5. Теоретичні питання перекладання податків та ухилення від їх сплати.
 6. Податкова система: поняття, основи побудови.
 7. Становлення та розвиток податкової системи України.
 8. Податковий кодекс України.
2. *Індивідуальне тестування.*
 3. *Практичні завдання.*

Задача 1. Підприємство придбало 44 принтерів по 6500 грн і 17 сканерів по 3200 грн з урахуванням ПДВ. У звітному періоді 40 % принтерів були реалізовані за ціною 7250 грн без урахування ПДВ і 60 % – по 8120 грн без урахування ПДВ. При реалізації сканерів – 70 % були реалізовані за ціною 3850 грн з урахуванням ПДВ і 30 % – по 4150 грн з урахуванням ПДВ. Розрахувати суму ПДВ, що повинне сплатити підприємство в бюджет.

Задача 2. Працюючи на ринку послуг, салон краси "Венеція" займається наданням послуг з підбору стилю й іміджу. У ході здійснення своєї діяльності, салон краси за звітний період зробив такі послуги:

стрижки – на суму 10 тис. грн без урахування ПДВ;

укладка волосся – на суму 8 500 тис. грн без урахування ПДВ;

манікюр – на суму 5 235 тис. грн без урахування ПДВ;

педикюр – на суму 8 130 тис. грн без урахування ПДВ;

макіяж – на суму 4 500 тис. грн без урахування ПДВ;

SPA-процедури – на суму 21 200 тис. грн без урахування ПДВ.

Паралельно в приміщенні салону краси працює косметологічний магазин. Від спільної діяльності з ним, салоном краси "Венеція" за звітний період отримано прибуток у розмірі 30 тис. грн. За оренду приміщення й оплату водопостачання й електроенергію витрати склали 10 тис. грн. Виплата заробітної плати обслуговуючому персоналу за звітний період склала 15 500 тис. грн. На закупівлю матеріалів для догляду за волоссям було витрачено 11 тис. грн без урахування ПДВ. На відновлення дизайну приміщення було витрачено 4 тис. грн, причому балансова вартість основних фондів на початок податкового періоду становила 960 000 грн. Розрахувати податок на прибуток підприємства.

Задача 3. Головін П. А. працює охоронцем у магазині зброї "Ібіс". Він є батьком двох дітей 13 та 15 років, один з яких інвалід дитинства II групи. Заробітна плата Головіна П. А. на місяць дорівнює 3855 грн. Розрахувати податок на доходи фізичних осіб та обґрунтувати застосування податкової соціальної пільги.

Тема 5. Бюджет і бюджетна система
Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. *Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення*
 1. Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин.
 2. Розподільча і контрольна функція бюджету.
 3. Бюджетна система: поняття і принципи побудови.
 4. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи.
 5. Міжбюджетні відносини. Міжбюджетні трансферти. Види міжбюджетних трансфертів.
 6. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості та їх використання для визначення розподілу міжбюджетних трансфертів.
 7. Порядок надання міжбюджетних трансфертів.
 8. Бюджетний процес. Поняття бюджетного процесу і його складові етапи.
 9. Організаційні засади бюджетного планування.
 10. Порядок складання, розгляду і затвердження проектів державного і місцевих бюджетів.
 11. Виконання бюджетів за доходами і видатками.
 12. Секвестр бюджету. Захищені статті видатків бюджету.
 13. Казначейська система виконання державного і місцевих бюджетів.
 14. Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади.
2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Практичні завдання.*

Задача 1. На підставі даних додатка 3 до Закону України "Про Державний бюджет на поточний рік" проаналізуйте склад і структуру видатків Державного бюджету на охорону здоров'я. Визначте головних розпорядників бюджетних коштів, розрахуйте частку видатків на охорону здоров'я в загальній сумі видатків Державного бюджету.

Задача 2. Ознайомтеся з додатком 2 до Закону України про Державний бюджет на поточний рік, визначити склад та структуру джерел фінансування дефіциту Державного бюджету в цілому та в розрізі за загальним і спеціальним фондами.

Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету, бюджетний дефіцит
Семінар з виконанням практичних задач
План заняття:

1. *Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Економічна сутність доходів і видатків бюджету.
2. Класифікація бюджетних доходів.
3. Джерела формування бюджетних доходів.
4. Форми і методи мобілізації грошових коштів у бюджет.
5. Податкові і неподаткові надходження, їх склад і структура.
6. Офіційні трансферти.
7. Видатки державного бюджету, їх класифікація.
8. Основні напрямки використання бюджетних коштів.
9. Поточні та капітальні видатки.
10. Витрати державного бюджету на соціальний захист населення.
11. Витрати на оборону і державне управління.
12. Бюджетне фінансування. Форми бюджетного фінансування.
13. Бюджетний дефіцит. Поняття і причини виникнення. Стійкий і тимчасовий бюджетний дефіцит.
14. Методи розрахунку бюджетного дефіциту.
15. Проблеми скорочення і можливі джерела покриття бюджетного дефіциту

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Практичні завдання.*

Задача 1. Розрахуйте суму регулюючих доходів бюджету області, якщо сума видаткової частини бюджету області становить 256,3 млн грн, дефіцит бюджету –65,3 млн грн, сума закріплених доходів – 110,2 млн грн.

Задача 2. Розрахуйте суму дефіциту бюджету області та суму субвенції, якщо сума регулюючих доходів бюджету становить 220,0 млн грн, сума закріплених доходів – 270,0 млн грн, сума видаткової частини бюджету – 560,0 млн грн сума субвенції – 40,0 % суми дефіциту бюджету.

Задача 3. Розрахунковий показник обсягу видатків бюджету області становить 2,3 млрд грн, а розрахунковий показник обсягу кошика доходів – 2,1 млрд грн. Надходження від платників, зареєстрованих в області, до загального фонду Державного бюджету по податку на прибуток та акцизному податку за результатами звітного року: фактичні 3,5 млрд грн;

розрахункові 3,0 млрд грн. Приріст надміру сплачених грошових зобов'язань із податку на прибуток та акцизного податку, за даними Державної податкової служби, склав 0,2 млрд грн. Визначте, які бюджетні трансферти та в якій сумі буде заплановано для обласного бюджету.

Тема 7. Державний кредит та державний борг

Семінар – дискусія

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту.
2. Відмінність державного кредиту від банківського.
3. Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит.
4. Розвиток міжнародного й умовного державного кредиту.
5. Форми внутрішнього державного кредиту.
6. Державні позики, їх види.
7. Форми зовнішнього державного кредиту.
8. Державні зовнішні позики.
9. Державний борг. Види державного боргу.
10. Структура державного боргу, механізм його формування.
11. Боргова залежність держави, її критичний рівень.
12. Вплив державного боргу на фінансовий стан держави.
13. Управління державним боргом і його обслуговування.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Семінар з виконанням практичних задач

План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність місцевих фінансів, їх необхідність і призначення.
2. Склад і функції місцевих фінансів.
3. Місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення місцевого самоврядування.

4. Доходи та видатки місцевих бюджетів в Україні.
5. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів.
6. Концепції організації міжбюджетних відносин. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Практичні завдання.*

Задача 1. Розрахувати коефіцієнт фінансової автономії бюджету міста та зробити висновки про фінансову незалежність органів місцевого самоврядування міста за наступними показниками:

Видатки міського бюджету складають:

- державне управління – 10041,7 тис. грн.
- правоохоронна діяльність – 10678 тис. грн.
- освіта – 9390,6 тис. грн.
- охорона здоров'я – 9873,4 тис. грн.
- житлово-комунальне господарство – 35150 тис. грн.
- цільові фонди – 1000 тис. грн.
- резервний фонд – 800 тис. грн.

Дефіцит бюджету складає 9 % суми видаткової частини бюджету.

Закріплені доходи бюджету складають - 51280 тис. грн.

Задача 1. Визначити окремо суму поточних видатків та видатків розвитку міського бюджету за такими напрямками використання коштів бюджету:

- соціальний захист і соціальне забезпечення – 2844 тис. грн.
- соціально-культурна сфера – 493 тис. грн.
- інвестиційна діяльність – 43 тис. грн.
- сплата основної частини боргу органів місцевого самоврядування – 12 тис. грн.
- охорона здоров'я – 6170 тис. грн.
- державне управління – 628 тис. грн.
- придбання обладнання, транспортних засобів та іншої техніки – 252 тис. грн.
- реалізація програми соціально-економічного розвитку міста – 351 тис. грн.
- фізична культура і спорт - 146 тис. грн.

Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди
Семінар – розгорнута бесіда
План заняття:

1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Чим зумовлена необхідність запровадження державних соціальних позабюджетних фондів?
2. Як виявляється призначення соціальних позабюджетних фондів?
3. Назвіть джерела формування доходів бюджеті соціальних позабюджетних фондів.
4. Чим характеризується видаткова частина бюджету соціального позабюджетного фонду
5. Охарактеризуйте управління соціальними позабюджетними фондами.
6. З яких видів господарських операцій сплачуються збори до Пенсійного фонду України?
7. Які види пенсій виплачуються з Пенсійного фонду України?
8. У яких розмірах застрахованим особам виплачується допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю?
9. У яких розмірах застрахованим особам виплачується допомога у разі безробіття?
10. Які види виплат здійснюються за рахунок коштів бюджету Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві застрахованим особам у разі настання страхового випадку?

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3
ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНІ ФІНАНСИ. ФІНАНСОВА
ІНФРАСТРУКТУРА

Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання
Семінар з виконанням практичних задач
План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність фінансів господарських суб'єктів і принципи їх організації.

2. Грошові надходження від діяльності підприємств, їх склад і економічна характеристика.
 3. Валовий і чистий дохід.
 4. Загальний і чистий прибуток.
 5. Класифікація доходів і видатків.
 6. Фінансові ресурси.
 7. Власні і залучені грошові кошти.
 8. Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм.
 9. Джерела формування і напрямки використання фінансових ресурсів комерційних підприємств державної і недержавної форм власності.
 10. Взаємовідносини підприємницьких структур із бюджетом і цільовими державними фондами.
 11. Фінанси бюджетних установ.
 12. Кошторисне фінансування, його зміст і принципи.
 13. Неприбуткова діяльність громадських формувань і добродійних фондів.
2. *Індивідуальне тестування.*
 3. *Практичні завдання.*

Задача 1. У результаті ліквідації товариства з обмеженою відповідальністю обсяг виручки від реалізації ліквідаційної маси становив 800 тис. грн. Обсяг вимог кредиторів до підприємства — 1 млн грн. Статутний капітал підприємства дорівнює 100 тис. грн і сформований за рахунок вкладів чотирьох учасників товариства. Частка одного з учасників у статутному капіталі становить 70 %, а частки решти учасників є однаковими. Приватне майно найбільшого учасника — 200 тис. грн, у т. ч. йому належать облігації товариства, учасником якого він є, номінальною вартістю 50 тис. грн. Визначити джерела погашення вимог кредиторів підприємства, якою мірою вони будуть задоволені.

Задача 2. Статутний капітал ПАТ «Маяк» становить 150 тис грн (номінальна вартість однієї акції 20 грн); сума збільшення капіталу дорівнює 200 тис. грн; біржовий курс старих акцій - 60 грн; курс емісії нових акцій - 30 грн. Який буде середній курс акцій після емісії?

Задача 3. Дивіденди ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика» склали 6 %. Цінні папери ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика» продаються за ціною 90 грн за акцію. Прогнозують, що в майбутньому дивіденди будуть стабільно зростати на 2% щорічно. Визначити вартість активів підприємства.

Тема 11. Фінанси домогосподарств
Семінар запитань і відповідей
План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Фінансова грамотність населення.
2. Доходи домогосподарств як важливий об'єкт управління фінансами.
3. Основні елементи системи оподаткування домогосподарств в Україні.
4. Витрати домашнього господарства.
5. Гранична схильність до споживання.
6. Заощадження домогосподарств в системі управління фінансами.
7. Управління особистими фінансами в умовах ринку.
8. Фінансова поведінка домогосподарств.

2. Індивідуальне тестування.

3. Понятійний диктант.

Тема 12. Страхування. Страховий ринок
Семінар з виконанням практичних задач
План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. У чому полягає об'єктивна необхідність страхового захисту і його роль у забезпеченні суспільного відтворення?
2. Розкрити сутність страхових фондів як матеріальної основи страхового захисту. Якими бувають форми організації фондів страхового захисту?
3. Дати визначення наступних термінів: страховик, страхувальник, застрахована особа, об'єкт страхування, страховий ризик, страховий випадок, страхова премія, страхове відшкодування, договір страхування, франшиза, співстрахування, перестрахування.
4. Представити класифікацію страхування за історичними, економічними та юридичними ознаками.
5. Якими є форми та види страхування?
6. Якими є мета, завдання і принципи розвитку страхового ринку? Дати характеристику зовнішнього середовища страхового ринку.

7. Що є об'єктами страхового ринку? Виділити особливості страхової послуги; фактори, що визначають розмір тарифу на страхові послуги.
8. Охарактеризувати функції суб'єктів страхового ринку.
9. Визначити проблеми розвитку страхового ринку України. Які фактори визначають особливості розвитку страхового ринку України на сучасному етапі?
10. Якими ви бачите перспективи розвитку страхового ринку України?
11. Охарактеризуйте вплив процесів глобалізації економіки на розвиток вітчизняного страхового ринку.
12. У чому полягає державне регулювання страхової діяльності?
13. Охарактеризувати законодавче забезпечення страхування в Україні.

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Задача 1. Підприємство застрахувало своє майно терміном на 1 рік з відповідальністю за крадіжку із зломом на суму 150 тис. грн. Ставка страхового тарифу – 0,3% страхової суми. Згідно договору страхування передбачена умовна франшиза у розмірі 2000 грн., при якій передбачена знижка до тарифу у розмір 4%. Фактичний збиток склав 8,5 тис. грн.

Розрахувати розмір страхового платежу та страхового відшкодування.

Задача 2. Є такі дані для укладення угоди страхування врожаю сільськогосподарських культур:

Показник	Значення
Середня врожайність буряків за 5 років з 1 га, ц	420
Межа відповідальності страховика, %	75
Площа посівів сільськогосподарського підприємства, га	800
Фактична врожайність буряків у звітному році	435
Закупівельна ціна буряків, грн. за центнер	77

Визначити:

- 1) величину збитків завданих підприємству внаслідок стихійного лиха, якщо знищено 95% насаджень;
- 2) розмір страхового відшкодування.

Задача 3. Позичальник по закінченні терміну страхування не повернув банку борг та проценти за наданий кредит. Сума кредиту дорівнює 17 млн. грн. Строк користування кредитом - 3 місяці. Плата за кредит - 60% річних. Відповідальність страховика становить 80%.

Визначити збитки страхувальника та суму страхового відшкодування за договором страхування.

Тема 13. Фінансовий ринок
Семінар з виконанням практичних задач
План заняття:

1. *Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів.
2. Суб'єкти фінансового ринку.
3. Структура фінансового ринку.
4. Грошовий ринок. Ринок кредитних ресурсів.
5. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку.
6. Первинний і вторинний фондовий ринок, їх призначення.
7. Біржовий і позабіржовий ринок цінних паперів.
8. Види цінних паперів, які можуть випускатися і обертатися в Україні.
9. Основні характеристики цінних паперів.
10. Правове регулювання фондового ринку.
11. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів.
12. Фондова біржа: правове становище, організація і порядок роботи. Функції фондової біржі.
13. Порядок допуску цінних паперів до обігу на фондових біржах.
14. Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи.
15. Види фінансових послуг.
16. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Практичні завдання.*

Задача 1. На основі наведених даних необхідно визначити плату за факторингові послуги: - комерційний банк викупив рахунки фактури у підприємства на суму 150 тис грн; плата за кредит визначена у розмірі 30% річних; - середній термін обертання коштів у розрахунках з покупцями складає 20 днів; - комісійна винагорода за факторингове обслуговування 5%.

Задача 2. Визначити процент та розмір дисконту, а також суму грошових коштів, яку отримає суб'єкт господарської діяльності в результаті використання послуги банку з неогоціції векселя за наступних умов.

Номінальна вартість векселя становить 15 тис. грн., термін погашення – 60 днів. Річна ставка прибутковості банку – 35%.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 ФІНАНСИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Тема 14. Фінансовий менеджмент Семінар з виконанням практичних задач План заняття:

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Розкрийте сутність фінансового менеджменту.
2. Яка мета фінансового менеджменту?
3. Які задачі фінансового менеджменту?
4. Які функції фінансового менеджменту?
5. Назвіть стратегії фінансового менеджменту.
6. Назвіть тактики фінансового менеджменту.
7. В чому полягає політика фінансового менеджменту?
8. Розкрийте сутність фінансової стратегії підприємства?
9. Яке місце займає фінансова стратегія в системі довгострокових планів підприємства?
10. Опишіть алгоритм розробки стратегії і тактики фінансового менеджменту.

2. Індивідуальне тестування.

3. Практичні завдання.

Задача 1. Чому дорівнює балансова, ринкова вартість активів та прихований капітал, якщо балансова оцінка власного капіталу становить 10 млн грн, ринкова оцінка власного капіталу — 15 млн грн, зобов'язання — 12 млн грн?

Задача 2. Визначити вартість позикового капіталу, якщо підприємство сформувало позиковий капітал за рахунок емісії облігацій. Номінал облігації — 1000 грн, обсяг емісії — 10 000 000 грн, купонний процент сплачується раз на рік і становить 14 % від номіналу, строк обігу облігацій — 5 років. Облігації розміщено на ринку за ціною 990 грн. Витрати на емісію — 120 000 грн.

Тема 15. Фінансова безпека держави
Семінар запитань і відповідей
План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми та питаннями самостійного вивчення:

1. Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави
2. Система фінансової безпеки
3. Механізм забезпечення фінансової безпеки держави
4. Ретроспективний аналіз становлення фінансової безпеки держави.
5. США як провідна країна щодо відстоювання своїх національних інтересів.
6. Оцінка систем фінансової безпеки економічно розвинених країн Європи.

2. Індивідуальне тестування.

3. Понятійний диктант.

Тема 16. Міжнародні фінанси
Семінар – розгорнута бесіда
План заняття:

1. Розгорнуте обговорення у формі бесіди основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів.
2. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки.
3. Фінансова діяльність міжнародних організацій.
4. Фінанси Організації Об'єднаних Націй і Європейського Союзу.
5. Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Агентство з гарантування багатосторонніх інвестицій).
6. Банк міжнародних розрахунків.
7. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.
8. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

**Тема 17. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою.
Фінанси ЄС.
Семінар – дискусія**

План заняття:

1. Дискусійне обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Класифікація країн за станом соціально-економічного розвитку
2. Бюджетна стратегія США
3. Особливості організації фінансів Японії
4. Гармонізація фінансової системи Китаю
5. Етапи фінансово-економічної інтеграції в Європі
6. Уніфікація бюджетної, податкової та валютної політики країн ЄС
7. Провідна роль США у розвитку світових фінансів.
8. Валютна інтеграція та запровадження ЄВРО в країнах членів ЄС.
9. Стратегія фінансової політики у контексті поглиблення європейської інтеграції.
10. Етапи формування ринкових відносин у фінансовій системі Китаю.
11. Вплив національних особливостей на фінанси Японії

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРІЯ ФІНАНСІВ

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. В чому полягає сутність фінансів?
 2. Які ознаки притаманні фінансам?
 3. В чому полягає відмінність фінансів від грошей?
 4. Чим пояснюється необхідність фінансів?
 5. В чому полягає сутність і механізм дії розподільної функції фінансів?
 6. Що являє собою контрольна функція фінансів?
 7. Поясніть стимулюючу функцію фінансів.
 8. Яку роль відіграють фінанси в економічній системі держави?
 9. Назвіть основні напрямки сучасного використання фінансів.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1.Фінанси - це:

- А) процес безперервного переміщення грошей між суб'єктами господарювання;
- Б) економічні відносини, які пов'язані із сплатою податків та інших платежів підприємствами до бюджету;
- В) економічні відносини, які пов'язані з розподілом і перерозподілом ВВП і НД і відображають формування, розподіл і використання фондів фінансових ресурсів;
- Г) економічні відносини, що пов'язані із створенням грошових фондів.

2.Об'єктами фінансового розподілу на макрорівні економіки є:

- А) національне багатство, амортизація, додана вартість;
- Б) ВВП, НД, національне багатство, зовнішні надходження;
- В) ВНП, національний дохід, державний кредит;
- Г) виторг підприємств, національний дохід, фінансові резерви.

3.Суб'єктами фінансових відносин є:

- А) державні службовці, працівники ДПА, суб'єкти господарювання;
- Б) держава, суб'єкти господарювання, населення, міжнародні організації, інші держави;
- В) державний бюджет, державні цільові фонди, державний кредит;
- Г) населення, ПАТ "Укресімбанк", державна служба охорони.

4. Характерними ознаками фінансів є:

- А) існування держави, максимізація прибутку, грошова форма відносин, безперервне переміщення грошей;
- Б) рух вартості від одного суб'єкта до іншого, формування доходів і здійснення видатків, рух матеріальних ресурсів між суб'єктами господарювання, обмінно-розподільчий характер;
- В) цільовий характер, динамічність, наявність правової бази їх формування та використання;
- Г) рух матеріальних ресурсів між суб'єктами господарювання, грошовий характер відносин, обмінно-розподільчий характер, дія економічних законів.

5. Функціями фінансів є:

- А) розподільча, контрольна;
- Б) контрольна, економічна, стимулююча;
- В) розподільча, стимулююча, відтворююча, регулююча;
- Г) фіскальна, розподільча, регулююча.

6. Первинними доходами суб'єктів фінансових відносин є:

- А) бюджетні дотації, пенсії, стипендії;
- Б) заробітна плата, виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності, пенсії;
- В) заробітна плата, прибуток, доходи держави від наданих послуг, ресурсів, угідь;
- Г) заробітна плата, пенсії, рента.

7. Суть розподільчої функції фінансів полягає у:

- А) здатності фінансів кількісно відображати економічні процеси розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів;
- Б) перетворенні вартості ВВП і НД в конкретні види доходів;
- В) розподілі національного доходу на користь соціально незахищених верств населення;
- Г) формуванні централізованих та децентралізованих фондів.

8. Вторинними доходами суб'єктів фінансових відносин є:

- А) пенсії, прибуток, рента;
- Б) бюджетні дотації, стипендії, рента;
- В) заробітна плата, рента, пенсії;
- Г) стипендії, пенсії, соціальні допомоги.

9.Об'єктом розподілу у кризовій фінансовій ситуації виступає:

- А)НД;
- Б)державний бюджет;
- В)додана вартість;
- Г)національне багатство.

10.Суть контрольної функції фінансів полягає у контролі за:

- А)ефективністю використання банківського кредиту;
- Б)доходами юридичних осіб;
- В)формуванням централізованих фондів грошових ресурсів;
- Г)формуванням і використанням централізованих і децентралізованих фондів грошових ресурсів.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію:

5.1. Визначення пріоритетів в сучасному житті та місце фінансових стосунків серед них.

5.2. Опис оптимального співвідношення фінансових пропорцій в житті людини : доходів та витрат.

5.3. Аналіз фінансів в економічній системі з точки зору їх функціональної необхідності.

5.4. Духовні потреби і фінансова система . Чи існує зв'язок?

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування , ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

Додаткова

2. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.

5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях:

навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-ге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

7. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.

8. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.

9. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

10. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf

11. Глущенко А. С. Фінанси: навч. посіб. / А. С. Глущенко / – Харків. – 2010. – 190 с.

12. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.

Тема 2. Фінансова система держави

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Поясніть зміст категорії «Фінансова система».
 2. Охарактеризуйте загальну структуру фінансової системи.
 3. Охарактеризуйте кожну складову фінансової системи.
 4. Назвіть структуру державних фінансів.
 5. Охарактеризуйте зв'язок окремих елементів фінансів суб'єктів господарювання.
 6. В чому специфіка формування фінансів домогосподарств?
 7. Поясніть роль групи фінансових посередників в процесі функціонування фінансової системи.
 8. Визначте роль міжнародного кредиту в системі міжнародних фінансових відносин.
 9. Що собою являє фінансовий апарат?
 10. Охарактеризуйте структуру фінансового апарату України.

11. Назвіть найважливішими проблеми розвитку фінансової системи України.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1.Фінансова система - це:

- А) контроль з боку суспільства за фінансовою діяльністю держави;
- Б) сукупність фінансових методів і форм, інструментів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства;
- В) сукупність відносно відокремлених сфер і ланок фінансових відносин;
- Г) сукупність взаємопов'язаних сфер і ланок фінансових відносин, які відображають специфічні форми й методи обміну, розподілу і перерозподілу ВВП.

2.За внутрішньою будовою фінансова система являє собою:

- А) сукупність фінансових органів і інститутів;
- Б) сукупність відносно відокремлених взаємопов'язаних фінансових відносин, які відображають специфічні форми та методи розподілу, перерозподілу і використання ВВП;
- В) конкретні види фінансових ресурсів, які знаходяться у розпорядженні підприємств;
- Г) це сукупність фінансових органів та інститутів, які управляють грошовими потоками та фондами грошових коштів

3.Організаційна структура фінансової системи - це:

- А)сукупність фінансових органів та інститутів, які управляють грошовими потоками;
- Б)сукупність грошових фондів, що знаходяться у розпорядженні суб'єктів господарювання;
- В) апарат управління фінансовою діяльністю комерційного підприємства.
- Д) апарат управління фінансовою діяльністю державного підприємства.

4.Принципами побудови фінансової системи є:

- А)єдність і централізм;
- Б)єдність і функціональне призначення ланок фінансової системи;
- В)комерційний розрахунок і функціональне призначення;
- Г) централізм і функціональне призначення;

5. З урахуванням територіального аспекту виділяють такі фінансові системи:

- А) організаційні і функціональні;
- Б) національні, регіональні та світові;
- В) ринкового і неринкового типу;

Г) фінанси держави, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств;

6. З яких рівнів складаються світові та регіональні фінансові системи?

- А) фінанси підприємств і державні фінанси;
- Б) національні фінансові системи країн світу чи регіону;
- В) міжнародні фінанси;
- Г) національні фінансові системи відповідних країн і міжнародні фінанси;

7. Державні фінанси найбільш повно характеризуються як:

- А) система бюджету, зосереджена в руках держави і призначена для забезпечення властивих їй функцій;
- Б) система грошових фондів, що забезпечують процес виробництва та відтворення у рамках конкретного суб'єкта господарювання;
- В) складова частина фінансової системи, її центральна підсистема, через яку здійснюється вплив держави на економічний і соціальний розвиток;
- Г) всі відповіді вірні.

8. Які з грошових відносин складають зміст фінансів суб'єктів господарювання?

- А) грошові відносини з приводу мобілізації державою тимчасово вільних коштів підприємств і населення для фінансування державних видатків;
- Б) грошові відносини з приводу розподілу валового внутрішнього продукту і створення грошових фондів для держави;
- В) грошові відносини, які виражають формування, розподіл і використання грошових доходів і фондів суб'єктів господарювання у відтворювальному процесі;
- Г) грошові відносини між суб'єктами господарювання і банківською системою

9. Державні цільові фонди характеризуються як:

- А) сукупність фінансових ресурсів, що акумулюються у державному бюджеті;
- Б) система перерозподільчих відносин, спрямована на підвищення економічного і соціального рівня життя суспільства;
- В) сукупність фінансових ресурсів, що знаходяться у розпорядженні центральних або регіональних органів управління і мають цільове призначення;
- Г) сукупність фінансових ресурсів, що акумулюються у Пенсійному фонді України і мають цільове призначення.

10. У фінансовій системі виділяють такі сфери фінансових відносин:

- А) державні фінанси і фінансовий ринок;
- Б) фінанси суб'єктів господарювання і державні фінанси;
- В) державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання, фінансовий ринок, фінанси домогосподарств, страхування;

Г) фінанси макро- і мікроекономічного рівня;

4. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Оперативні фінансові плани..
- 2) Директивний фінансовий механізм.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

Додаткова

2. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах / [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.

5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-ге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

7. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.

8. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.

9. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

10. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Визначте зміст та головні задачі фінансової політики.
 2. Які задачі розв'язує фінансова стратегія?
 3. Які задачі повинна розв'язувати фінансова тактика?
 4. Визначте особливості проведення грошової реформи Е.Ф.Конкрина і С.Ю.Вітте на першому етапі становлення фінансової політики
 5. Чому сьомий етап становлення фінансової політики став етапом економічного застою?
 6. Розкрийте особливості фінансової політики етапу переходу до ринкових відносин і становленні державного суверенітету України.
 7. Що собою являє сучасна фінансова політика?
 8. Дайте визначення головних понять фінансового механізму?
 9. Розкрийте роль та структуру фінансового механізму.
 10. Яку роль виконують такі фінансові важелі як прибуток, податок на амортизація?

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Довготривалий курс фінансової політики, що відображає основні джерела формування і напрями використання фінансових ресурсів на тривалу перспективу – це:

- А) фінансова тактика;
- Б) фінансова стратегія;
- В) фінансова політика;
- Г) фінансове прогнозування;

2. Прикладом фінансової тактики є:

- А) вдосконалення системи оподаткування;
- Б) впровадження власної грошової одиниці;
- В) проведення приватизації;
- Г) подолання спаду виробництва;

3. Зміст фінансової політики держави найбільш характерно проявляється у:

- А) розробці основних напрямів економічного і соціального розвитку суспільства (держави);
- Б) розробці основних напрямів формування і використання фінансових ресурсів, виходячи із необхідності вирішення економічних і соціальних завдань суспільства;
- В) розробці заходів щодо регулювання грошового обігу і операцій на відкритому ринку цінних паперів;
- Г) розробці заходів щодо охорони довкілля

4. Фінансова політика підприємства полягає у:

- А) впровадженні науково-технічного прогресу у виробничу діяльність;
- Б) раціональній організації матеріально-технічного постачання підприємства;
- В) виборі напрямів господарської діяльності підприємства.
- Г) прийнятті рішень щодо вибору ефективних напрямів вкладання коштів із найменшим ризиком для суб'єкта господарювання;

5. Регулюючий тип фінансової політики передбачає:

- А) втручання держави в економіку і регулювання її циклічного розвитку;
- Б) збереження вільної конкуренції;
- В) використання ринкового механізму як головного регулятора господарських процесів;
- Г) всі відповіді правильні.

6. Основними фінансовими методами є:

- А) фінансове планування, фінансове забезпечення, оперативне фінансове управління;
- Б) фінансові важелі і стимули;
- В) фінансовий контроль, фінансове регулювання;
- Г) правильні відповіді а і в;

7. До фінансових важелів і стимулів відносять:

- А) процес формування і використання фінансових ресурсів на макро- і мікрорівні економіки;
- Б) нормативно-правове забезпечення господарсько-фінансової діяльності;
- В) форми і методи формування і використання фінансових ресурсів, які одночасно виступають як система фінансових показників, норм, нормативів, використовуваних у фінансових відносинах;
- Г) систему керівництва фінансами.

8. Суть самофінансування можна охарактеризувати як:

- А) принцип господарювання, при якому господарська самостійність тісно пов'язана із самостійністю у формуванні і використанні власних фінансових ресурсів;

- Б) форму фінансового забезпечення, яка передбачає використання кредитів та інших позикових коштів;
- В) форму фінансового забезпечення, яке проводиться виключно за рахунок коштів державного бюджету;
- Г) інструмент перерозподілу тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання і заощаджень населення.

9. Кредитування як форма фінансового забезпечення полягає у:

- А) формуванні і використанні власних фінансових ресурсів;
- Б) колективному фінансуванні суб'єкта господарювання;
- В) виключному використанні коштів державного бюджету для фінансування підприємств;
- Г) тимчасовому використанні позичених ресурсів на принципах забезпеченості, поворотності, строковості, платності і цільового використання.

10. Бюджетне фінансування - це:

- А) форма фінансового забезпечення, яке проводиться виключно за рахунок коштів державного бюджету;
- Б) інструмент перерозподілу тимчасово вільних коштів фізичних і юридичних осіб;
- В) принцип господарювання, заснований на самофінансуванні і кредитуванні;
- Г) метод фінансового регулювання через механізм оподаткування.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію:

5.1. Порівняльний аналіз задач та методів їх досягнення в грошових реформах в Україні за період 1917-1996 рр.

5.2. Взаємозв'язок та взаємний вплив фінансової політики та фінансового механізму

5.3. Головні задачі сучасної фінансової політики України

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

Додаткова

2. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах / [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.
5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.
6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гнє вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.
7. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
8. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.
9. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.
10. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf
11. Глущенко А. С. Фінанси: навч. посіб. / А. С. Глущенко / – Харків. – 2010. – 190 с.
12. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 БЮДЖЕТНА ТА ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Тема 4. Податкова система і податкова політика.

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Охарактеризуйте основні етапи розвитку податків.
 2. В чому полягає комплексний характер податку?

3. Які основні ознаки характеризують категорію «податок»?
4. Які основні спільні риси та відмінності існують між категоріями «податок», «збір» і «мити»?
5. Назвіть основні елементи податку.
6. Як можна класифікувати податкові пільги?
7. У чому полягає сутність фіскальної та регулюючої функцій податку?
8. У чому різниця між реальними і особистими прямими податками?
9. Які види акцизів ви знаєте?
10. Чим ПДВ відрізняється від податку з обороту і податку з продажів?
11. У чому полягають переваги і недоліки прямих та непрямих податків?
12. Що представляє собою податкова система держави?
13. В чому різниця між податковою системою і системою оподаткування?
14. З яких елементів складається податкова система?
15. На яких принципах ґрунтується податкове законодавство України?

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Податки характеризуються як:

- а) збори, відрахування, платежі підприємств в фонди підприємств;
- б) форма фінансових відносин між державою і підприємствами, побудована на основі еквівалентності;
- в) обов'язкові платежі, що сплачуються юридичними і фізичними особами до бюджету в розмірі і терміни, встановлені податковим законодавством;
- г) дохід (прибуток) підприємства, що перераховується до бюджету.

2. Податки виконують функції:

- а) фіскальну, контрольну;
- б) розподільчу, регулюючу, стимулюючу;
- в) розподільчу, стимулюючу, фіскальну;
- г) фіскальну, регулюючу, контрольну.

3. Податкове законодавство України складається з:

- а) Податкового кодексу України;
- б) системи законів України з оподаткування;
- в) Конституції України, Податкового і Митного кодексів України та інших законів з питань митної справи;
- г) Законів України "Про податок на прибуток підприємств", "Про податок на додану вартість", "Про акцизний збір" та інших законів з оподаткування юридичних і фізичних осіб.

4. Податковий кодекс України характеризується як:

- а) сукупність податків, які встановлює держава;
- б) сукупність податків і зборів, які встановлює держава;
- в) механізми розрахунку й сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів різних рівнів та державних цільових фондів;
- г) цілісний законодавчий документ, який регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів.

5. Податкова ставка характеризується як:

- а) сума податку, визначена до сплати в бюджет;
- б) законодавчо встановлений розмір податку на одиницю об'єкта оподаткування;
- в) сума, фактично сплачена до бюджету;
- г) процентна ставка, за якою визначається сума відрахувань до сплати в місцевий бюджет.

6. До прямих податків відносяться:

- а) податок на прибуток підприємств, податок з доходів фізичних осіб;
- б) ПДВ, податок на прибуток підприємств, мито, плата за землю, податок з доходів громадян;
- в) податок на прибуток підприємств, акцизний податок, плата за землю, ввізне (імпортне) мито;
- г) податок на прибуток підприємств, податок з доходів громадян, ПДВ.

7. До непрямих податків відносяться:

- а) плата за землю, податок з доходів громадян;
- б) ПДВ, акцизний податок;
- в) акцизний податок, мито, фіксований сільськогосподарський податок;
- г) ПДВ, акцизний податок, мито.

8. До місцевих податків належать:

- а) податок на додану вартість;
- б) податок на доходи фізичних осіб;
- в) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- г) збір за спеціальне використання лісових ресурсів.

9. Яке головне призначення місцевих податків і зборів?

- а) регулювання розвитку промисловості та послуг на місцевому рівні;
- б) підтримка вітчизняних товаровиробників;
- в) наповнення дохідної частини місцевих бюджетів;
- г) підвищення якості комунальних послуг.

10. Об'єктом оподаткування є:

- а) предмет, що підлягає оподаткуванню;

- б) одиниця виміру податку;
- в) юридичні особи-підприємства;
- г) фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності.

4. Завдання:

4.1. Підприємство «А», зареєстроване платником ПДВ, 5 січня відвантажило підприємству «Б», також платнику ПДВ, товари, оподатковувані ПДВ на загальних підставах, контрактна вартість яких (не містить в собі ПДВ) становить 100 тис. грн. 6 січня отримано оплату за товари та виписано податкову накладку. У цьому ж місяці підприємство «А» сплатило за розрахунково-касове обслуговування банку 1300 грн без ПДВ, первинним документом, що підтверджує перерахування коштів є платіжне доручення. Підприємство «Б» 19 січня сплатило нерезиденту за імпортні комплектуючі господарського призначення 25 тис. євро, які було ввезено на митну територію України у митному режимі імпорту 1 лютого (вантажна митна декларація від 1 лютого). Визначте суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету, терміни подачі податкової звітності та сплати. Усі розрахунки поясніть відповідно до чинного законодавства

4.2. Підприємство перебуває на загальній системі оподаткування з квартальним податковим періодом й отримує поворотну фінансову допомогу 20 січня поточного року від юридичної особи — платника єдиного податку в сумі 80 000 грн. Станом на 31 березня неповернутою залишилася частина в розмірі 20 000 грн. 15 липня поточного року позику було погашено повністю. Визначте суму доходів звітного періоду поточного року.

4.3. Розрахувати суму податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, у таких випадках:

1. У власності громадянина України Кованько О. А. перебуває квартира площею 112 м² та дачний будинок площею 60 м².

2. У власності ТОВ «Профі» є гуртожиток площею 370 м² та три квартири (загальною площею 105, 154 та 173 м² кожна), які використовуються під житло для працівників. 3. У власності громадянина Польщі є житловий будинок в Закарпатті площею 460 м².

4. У власності громадянина України Сухова М. В., який виховує чотирьох дітей до 18 років, є дві квартири площею 130 та 190 м²

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Податкова система : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / [В. К. Хлівний, О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, А. В. Пис-лиця та ін.]. ; кер. авт. кол. В. К. Хлівний. — К. : КНЕУ, 2014. — 372, [4] с
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>

Додаткова

4. Іванов Ю. Б. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій. Навч. посібник / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Ю. Б. Іванова, д-ра екон. наук, проф. І. А. Майбурова. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. — 492 с.
5. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
6. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.
7. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.
8. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гне вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.
9. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
10. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.
11. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.
12. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf

Тема 5. Бюджет і бюджетна система

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Розкрийте сутність бюджету.
 2. Назвіть функції та ознаки бюджету.
 3. Дайте визначення поняттям «бюджетна система» та «бюджетний устрій».
 4. Назвіть принципи побудови бюджетного устрою.
 5. Дайте визначення поняттю бюджетної класифікації.
 6. Дайте визначення бюджетного дефіциту, профіциту.
 7. Дайте визначення поняттю зведеного бюджету України.
 8. Дайте визначення поняттю Зведений бюджет Автономної Республіки Крим.
 9. Розкрийте теоретичний аспект організації міжбюджетних відносин.
 10. Дайте визначенню поняттю міжбюджетних відносин та розкрийте їх практичне значення.
 11. Що означає поняття – «бюджетне регулювання»? 1
 12. Якими категоріями ототожнюється категорія «бюджетний федералізм»?

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Під державним бюджетом, з економічної точки зору, розуміють:

- А) головний фінансовий план країни;
- Б) систему показників, що характеризують величину мобілізованих і використаних фінансових ресурсів за відповідний період;
- В) централізований фонд фінансових ресурсів держави, який використовується для виконання покладених на неї функцій;
- Г) систему грошових відносин між державою, з одного боку, і фізичними та юридичними особами, з іншого, з приводу створення та використання фондів централізованих грошових коштів.

2. Державний бюджет України, як фінансовий план держави, затверджується:

- А) Постановою Кабінету Міністрів України;
- Б) Указом Президента України;
- В) Верховною Радою України;
- Г) Рішенням Міністерства фінансів України.

3. Сукупність показників усіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи, – це:

- А) зведений бюджет України;
- Б) бюджетна система України;
- В) Державний бюджет України;
- Г) місцеві бюджети України.

4. Функціональна класифікація – склад видатків за:

- А) розпорядниками бюджетних коштів;
- Б) цільовими програмами, на виконання яких спрямовані ці видатки;
- В) завданнями, з виконанням яких пов'язані ці видатки;
- Г) видами економічної діяльності.

5. До доходів від операцій з капіталом належать:

- А) загальнодержавні та місцеві податки і збори;
- Б) кошти, одержані від інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній і безповоротній основі;
- В) доходи від власності та підприємницької діяльності; адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності; інші неподаткові надходження;
- Г) надходження від продажу основного капіталу, надходження від реалізації державних запасів товарів, кошти від продажу землі та нематеріальних активів.

6. Видатки бюджету відповідно до економічної класифікації поділяються на:

- А) внутрішні та зовнішні;
- Б) поточні та капітальні;
- В) захищені та незахищені;
- Г) власні та делеговані.

7. Сутність поняття “поточні бюджетні видатки” полягає у:

- А) фінансуванні інвестиційної діяльності;
- Б) фінансуванні інноваційної діяльності;
- В) фінансуванні органів державної влади та бюджетних установ;
- Г) фінансуванні заробітної плати працівників промислових підприємств.

8. Відомча структура видатків бюджетної класифікації будується згідно з:

- А) основними економічними ознаками;
- Б) головними розпорядниками бюджетних коштів;
- В) основними функціями держави;
- Г) бюджетними програмами.

9. Строк дії бюджету називається:

- А) бюджетним роком;
- Б) бюджетним процесом;
- В) бюджетним періодом;
- Г) бюджетним устроєм.

10. Бюджетний процес – це:

- А) регламентована законом діяльність органів влади та управління зі складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету;
- Б) підготовка юридичного документа, що асигнує фонди коштів за групами статей;
- В) стратегічна дія, яка охоплює багаторічний і оперативний фінансовий план з розподілу ресурсів відповідно до визначених цілей;
- Г) функції, повноваження та відповідальність органів влади й управління зі складання, розгляду, затвердження та виконання бюджету.

4. Завдання:

4.1. Згідно із Законом України "Про державний бюджет України на 2016 рік" визначте структуру видатків бюджету за функціональною бюджетною класифікацією. Порівняйте напрями використання фінансових ресурсів. Чим зумовлена соціальна спрямованість видатків бюджету?

4.2. Складіть схемо-конспект «Елементи бюджетної системи України» та «Принципи формування бюджетної системи України».

4.3. На підставі Бюджетного кодексу України з використанням наведеної форми (табл. 1) опишіть зміст кожної зі стадій бюджетного процесу на місцевому рівні.

Таблиця 1 – Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні

Складові стадії	Стаття і пункт Кодексу	Виконавці	Контрольні терміни

5. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Взаємовідносини ланок бюджетної системи: субсидіювання; вилучення коштів; взаємні розрахунки; бюджетні позички.
- 2) Етапи формування бюджетної системи України.
- 3) Базові принципи побудови бюджетної системи України.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл.
3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П.Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.
4. Чала, Н.Д. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В.Лазоренко. - К. : Знання, 2010. - 223 с.
5. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. - Вип.20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20\(1\)_33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20(1)_33.pdf)

Додаткова

6. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
7. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
8. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.
9. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.
10. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гне вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.
11. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
12. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.
13. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.
14. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим

доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf

15. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін.упр." - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 333 с

16. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/Н.О.Слободянюк.// Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред..Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.

Тема 6. Структура та динаміка доходів і видатків державного бюджету, бюджетний дефіцит

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Джерела формування доходів бюджету
 2. Рівень бюджетної централізації ВВП
 3. Податкові надходження бюджету
 4. Неподаткові доходи бюджету
 5. Державні позики
 6. Бюджетне фінансування.
 7. Бюджетне призначення.
 8. Норматив мінімальної бюджетної забезпеченості.
 9. Державні мінімальні соціальні стандарти.
 10. Бюджетне фінансування

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Доходи бюджету - це:

- A. частка децентралізованих ресурсів;
- B. частка централізованих ресурсів;
- C. централізовані та децентралізовані ресурси;
- D. децентралізовані ресурси.

2. Державний бюджет поділяється на :

- A. загальний і спеціальний фонд;
- B. доходи та трансферти;

- C. податкові та цільові надходження;
- D. надходження і видатки.

3. За джерелами утворення доходи поділяються на:

- A. доходи від реалізації національного багатства держави;
- B. доходи від зовнішньоекономічної діяльності;
- C. збори та інші неподаткові доходи;
- D. податкові і неподаткові надходження.

4. За соціально-економічними ознаками державних доходів виділяють:

- A. доходи, які отримали від розподілу новоствореної вартості (НД);
- B. доходи, які входять до складу фонду відшкодування;
- C. доходи від господарської діяльності;
- D. централізовані доходи.

5. До податкових надходжень відносять:

- A. внутрішні податки на товари та послуги;
- B. надходження від фінансових санацій та штрафів;
- C. адміністративні збори та платежі;
- D. доходи від побічного продажу.

6. Що відображає економічна класифікація видатків бюджету?

- A. поточні видатки і видатки розвитку;
- B. поточні і капітальні видатки;
- C. статті та підстатті видатків, елементи цільових витрат;
- D. поточні і капітальні видатки, кредитування з вирахуванням погашення.

7. Кошторис — це:

- A. бюджетні асигнування, розподілені поквартально і постатейно;
- B. плановий документ, в якому встановлюються обсяг бюджетних асигнувань, їх постатейний і поквартальний розподіли;
- C. розпис доходів і видатків, збалансованих у часі з поквартальним розподілом;
- D. плановий документ з переліком бажаних витрат і можливих надходжень певної бюджетної установи, їх постатейний і поквартальний розподіли.

8. Які існують види кошторисів?

- A. поточний, капітальний, зведений, загальний.
- B. на централізовані заходи, особовий, загальний, поквартальний.
- C. індивідуальний, зведений, на централізовані заходи, загальний.

D. постатейний та поквартальний.

9. Норми витрат групуються:

- A. на основі фізіологічних потреб, на основі статистичних спостережень;
- B. за базою, характером використання, методом обчислення;
- C. на обов'язкові і факультативні;
- D. на виробничі і загальні.

10. Обсяги фінансування кошторису визначаються:

- A. загальними потребами бюджетної установи та її можливими доходами;
- B. оперативно-сітьовими показниками та нормативами видатків;
- C. кількістю одиниць за штатним розписом;
- D. фізіологічними потребами і статистичними спостереженнями.

11. Назвіть види норм за економічним змістом:

- A. матеріальні, факультативні, обов'язкові;
- B. матеріальні, фінансові, бюджетні;
- C. матеріальні, індивідуальні, комбіновані;
- D. фінансові, комбіновані, укрупнені.

12. Відмінності бюджетних норм від фінансових:

- A. жодних;
- B. за величиною;
- C. за джерелами забезпечення;
- D. фінансова норма поряд з бюджетними асигнуваннями забезпечується також іншими джерелами.

4. Завдання

4.1. З наведеного переліку доходів міста обласного значення (табл. 1):

- а) виділіть доходи загального та спеціального фондів;
- б) виділіть доходи, що враховуються та не враховуються в процесі визначення міжбюджетних трансфертів,
- в) розмежуйте доходи за основними групами згідно з бюджетною класифікацією.

Таблиця 1– Вихідні дані для розв'язання задачі

Види доходів міського бюджету міста обласного значення	млн грн
Збір за місця для паркування транспортних засобів	34,8
Реєстраційний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців	1,0
Єдиний податок з юридичних осіб	42,5
Податок на прибуток підприємств комунальної власності	10,7

Податок на землю	179,6
Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності	19,0
Орендна плата на землю	171,6
Частина прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету	6,9
Адміністративні штрафи та інші санкції	0,9
Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом, що перебуває в комунальній власності	84,6
Додаткова дотація з Державного бюджету на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку суб'єктам космічної діяльності	0,5
Кошти від реалізації безхазяйного майна, знахідок, спадкового майна, майна, одержаного територіальною громадою в порядку спадкування	0,0
Дотації вирівнювання з Державного бюджету місцевим бюджетам	291,4
Цільовий фонд	1,4
Збір за першу реєстрацію транспортного засобу	2,1
Екологічний податок	2,3
Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності	4,3
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	3,5
Кошти пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту, отримані відповідно до Закону "Про регулювання містобудівної діяльності"	48,8
Податок на доходи фізичних осіб	1 400,2
Власні надходження бюджетних установ	93,0

4.2. Підприємство, що зареєстроване у м. Південний Харківського району Харківської області, розрахувало до сплати за звітний період 50 000 грн податку на доходи фізичних осіб. Визначте, у яких пропорціях Державною казначейською службою України буде проведено розподіл сум податку між відповідними бюджетами.

4.3. На підставі наведених у табл. 1 даних здійсніть розмежування видатків між відповідними бюджетами.

Таблиця 1 – Розмежування видатків між бюджетами, тис. грн

№ п/ п	Види видатків	Державний бюджет	Обласний бюджет	Бюджет міста обласного значення, районний
1	Професійно-технічна освіта (заклади комунальної власності)			
2	Обласна державна адміністрація			
3	Судова влада			
4	Інститут післядипломної освіти вчителів (обласної комунальної власності)			

5	Компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян			
6	Вечірні школи			
7	Вищий навчальний заклад (обласної комунальної власності)			
8	Сільська бібліотека			

4.4. Ознайомтеся з додатками 5 та 8 до закону України про Державний бюджет на поточний рік, визначте їхній взаємозв'язок та узгодженість із додатком 3.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл.

3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П.Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.

4. Чала, Н.Д. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В.Лазоренко. - К. : Знання, 2010. - 223 с.

5. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. - Вип.20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20\(1\)_33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20(1)_33.pdf)

Додаткова

6. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

7. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

8. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.

9. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

10. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гне вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

11. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
12. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.
13. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.
14. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf
15. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] :навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін.упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 333 с
16. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/Н.О.Слободянюк.// Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред..Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.

Тема 7. Державний кредит та державний борг

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. У чому полягає економічна сутність та призначення державного кредиту?
 2. Які функції державного кредиту?
 3. Які існують види і форми державного кредиту?
 4. Які існують джерела погашення державних позик?
 5. Що таке державний борг?
 6. Які існують види державного боргу?
 7. Які переваги внутрішнього боргу над зовнішнім?
 8. У чому полягає сутність управління державним боргом?
 9. Які принципи можна виділити в управлінні державним боргом?

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Державний кредит - це:

- а) позика, яка надається від імені держави фізичним особам;
- б) грошові відносини між державою та фізичними і юридичними особами з приводу сплати податків;
- в) сукупність грошових відносин, у яких держава виступає у ролі позичальника, кредитора та гаранта;
- г) заборгованість державних підприємств перед постачальниками.

2. Які основні причини існування державного кредиту:

- а) потреба держави у нарощуванні прибутків;
- б) виплата додаткових пенсій;
- в) бюджетний дефіцит;
- г) бюджетний дефіцит, постійно зростаючі потреби держави.

3. Державний кредит включає такі елементи:

- а) валюту даної країни та вільноконвертовану валюту;
- б) державні резерви;
- в) державні позики, кошти населення в ощадних банках, кошти державних грошово-речових лотерей;
- г) резерви НБУ та комерційних банків.

4. Відповідно до правового оформлення державні позики поділяють на:

- а) готівкові і безготівкові;
- б) товарні і грошові;
- в) позики на підставі угод і цінні папери;
- г) фонди і резерви.

5. За місцем розміщення державні позики класифікують як:

- а) готівкові і безготівкові;
- б) внутрішні і зовнішні;
- в) державні і місцеві;
- г) ринкові і неринкові.

6. За правом емісії державні позики - це ті, що:

- а) емітуються центральними та місцевими органами управління;
- б) емітуються комерційними банками у формі ощадних сертифікатів;
- в) емітуються державними підприємствами у формі облігацій;
- г) правильної відповіді немає.

7. За терміном погашення державні позики бувають:

- а) строкові і безстрокові;

- б) фіксовані і плаваючі;
- в) коротко- і довгострокові;
- г) витратні і дисконтні.

8. Залежно від забезпеченості державні позики поділяються на:

- а) заставні і беззаставні;
- б) рефінансовані і емісійні;
- в) виграшні і процентні;
- г) внутрішні і зовнішні.

9. Основними джерелами погашення державних позик виступають:

- а) тільки емісія грошей;
- б) нові позики, що надаються державним підприємствам;
- в) доходи від інвестування, емісія грошей, економія коштів від зменшення видатків;
- г) надходження від податкових платежів.

10. Державні позики можуть оформлятися:

- а) векселями і ощадними сертифікатами;
- б) тільки акціями;
- в) тільки облігаціями;
- г) облігаціями і казначейськими зобов'язаннями.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл.

3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.

4. Чала, Н.Д. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В. Лазоренко. - К. : Знання, 2010. - 223 с.

5. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. - Вип.20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20\(1\)_33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20(1)_33.pdf)

Додаткова

6. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

7. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

8. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.

9. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

10. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гнє вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

11. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-є вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.

12. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.

13. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

14. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf

15. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] :навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін.упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 333 с

16. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/Н.О.Слободянюк.// Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред.Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.

17. Матеріали офіційного сайту Верховної Ради України / [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

18. Матеріали офіційного сайту Міністерства доходів і зборів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/>

Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Дати визначення місцевих фінансів, охарактеризувати їх склад та роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.
 2. Якими є міжнародні принципи організації місцевих фінансів?
 3. Визначити об'єкти і суб'єкти місцевих фінансів. Які фінансові повноваження мають органи місцевого самоврядування.
 4. Якими є види та ієрархічна будова місцевих бюджетів в Україні?
 5. Перерахувати власні та закріплені доходи місцевих бюджетів. Якою є роль податків у формуванні доходів місцевих бюджетів? Охарактеризувати структуру доходів місцевих бюджетів.
 6. Яким чином здійснюється розмежування видатків між місцевими бюджетами. Визначити структуру видатків місцевих бюджетів в Україні.
 7. Яку роль відведено міжбюджетним трансфертам у збалансуванні місцевих бюджетів. Охарактеризувати інструменти вертикального фінансового вирівнювання: дотації, субсидії, субвенції, гранти, спеціальні фонди і компенсаційні виплати.
 8. Охарактеризувати бюджетний федералізм як механізм заохочення до самодостатності та нарощування фінансово-економічного потенціалу самоврядних адміністративно-територіальних утворень.
 9. Що таке фінансова автономія органів місцевого самоврядування в Україні та які передумови необхідні для її забезпечення?
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Місцеві фінансові ресурси це:

- а) доходи місцевих бюджетів
- б) фонди коштів, що створюються і використовуються на соціальний та економічний розвиток регіонів
- в) доходна частина балансу фінансових ресурсів і витрат регіону
- г) правильної відповіді немає

2. До місцевих фінансових ресурсів належать:

- а) місцевий бюджет
- б) фінансові ресурси суб'єктів господарювання, що використовуються

на

- розвиток регіону
- в) регіональні позабюджетні фонди
- г) всі відповіді вірні

3. До витрат бюджету розвитку місцевих бюджетів належать:

- а) капітальні вкладення
- б) видатки на управління комунальним майном
- в) видатки на регулювання земельних відносин
- г) обслуговування боргу органів місцевого самоврядування

4. Бюджет розвитку місцевих бюджетів є складовою:

- а) загального фонду місцевих бюджетів
- б) спеціального фонду місцевих бюджетів
- в) державного бюджету України
- г) зведеного бюджету України

5. Метою фінансової діяльності місцевих органів влади є:

- а) задоволення суспільних інтересів і потреб
- б) сприяння соціально-економічному розвитку регіонів
- в) наповнення місцевого бюджету
- г) наповнення державного бюджету
- д) правильних відповідей немає

6. Делеговані повноваження це:

а) завдання та функції, які взагалі передано місцевим органам влади в межах

- місцевих інтересів;
- б) завдання та функції, доручені місцевим органам влади центральною владою;
- в) завдання та функції міського голови;
- г) правильної відповіді немає

7. Виконання делегованих повноважень забезпечується:

- а) самостійно місцевою владою;
- б) передачею місцевим органам влади відповідних фінансових ресурсів;
- в) запозиченнями місцевої влади;
- г) профіцитом місцевих бюджетів

8. Передання центральною владою частини своїх податків територіальному рівню влади, що має фіскальний дисбаланс, є способом фінансового вирівнювання:

- а) горизонтального дисбалансу
- б) вертикального дисбалансу;
- в) паралельного дисбалансу;
- г) немає правильної відповіді

9. Доходи, що мобілізуються місцевою владою самостійно, на основі власних рішень і за рахунок джерел, визначених місцевим органом влади – це:

- а) власні доходи місцевих бюджетів
- б) закріплені доходи місцевих бюджетів
- в) регулюючі доходи місцевих бюджетів
- г) поточні доходи місцевих бюджетів

10. Доходи, які повністю або частково зараховуються у певні види бюджетів безстроково або на довготерміновій основі; для їх включення до відповідного бюджету не потрібне рішення органів влади вищого рівня – це:

- а) власні доходи місцевих бюджетів
- б) закріплені доходи місцевих бюджетів
- в) регулюючі доходи місцевих бюджетів
- г) поточні доходи місцевих бюджетів

4. Завдання

4.1. Розрахувати загальну потребу району у лікарняних ліжках враховуючи, що в районі проживає 170 тис. осіб, кількість хворих, які госпіталізовані за рік складає 32300 осіб, одне лікарняне ліжко використовується 300 днів на рік, а середня тривалість перебування хворого у лікарні становить 12 днів. Розрахувати середньорічну кількість ліжок, якщо з 1 травня планується додатково ввести в експлуатацію 75 ліжок.

4.2. Обчислити суму доходів житлово-експлуатаційного підприємства від квартирної плати у плановому році на основі наступних даних:

- середньорічна ставка квартплати у попередньому році – 6,1 грн./кв. м;
- оплачувана житлова площа на початок планового року – 125400 кв. м;
- з 25 квітня планується ввести в дію житлову площу у розмірі 1500 кв. м, а з 27 червня – у розмірі 460 кв. м;
- з 20 липня буде виведено з експлуатації 360 кв. м житлової площі, а з 26 серпня – 240 кв. м;

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл.
3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П.Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.
4. Чала, Н.Д. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В.Лазоренко. - К. : Знання, 2010. - 223 с.
5. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. - Вип.20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20\(1\)_33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20(1)_33.pdf)

Додаткова

6. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.
7. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
8. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.
9. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.
10. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гне вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.
11. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
12. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.
13. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.
14. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». //

Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf

15. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] :навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін.упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 333 с

16. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/Н.О.Слободянюк.// Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред.Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.

Тема 9. Соціальні позабюджетні фонди

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Чим зумовлена необхідність запровадження державних соціальних позабюджетних фондів?
 2. Як виявляється призначення соціальних позабюджетних фондів?
 3. Назвіть джерела формування доходів бюджеті соціальних позабюджетних фондів.
 4. Чим характеризується видаткова частина бюджету соціального позабюджетного фонду
 5. Охарактеризуйте управління соціальними позабюджетними фондами.
 6. З яких видів господарських операцій сплачуються збори до Пенсійного фонду України?
 7. Які види пенсій виплачуються з Пенсійного фонду України?
 8. У яких розмірах застрахованим особам виплачується допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю?
 9. У яких розмірах застрахованим особам виплачується допомога у разі безробіття?
 10. Які види виплат здійснюються за рахунок коштів бюджету Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві застрахованим особам у разі настання страхового випадку?
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. До задач загальнодержавних фондів цільового призначення не належить:

- а) забезпечення додатковими коштами пріоритетних сфер економіки
- б) розширення соціальних послуг населенню
- в) фінансування освіти і охорони здоров'я
- г) правильної відповіді немає

2. Яким шляхом не можуть створюватись загальнодержавні фонди цільового призначення:

- а) виділення з бюджету певних видатків, що мають особливе значення
- б) формування фонду з власними джерелами доходів
- в) залучення позик
- г) правильної відповіді немає

3. Фонди спеціального призначення можуть бути:

- а) тимчасові
- б) термінові
- в) строкові
- г) постійні

4. Єдиний соціальний внесок для підприємств, установ чи організацій здійснюється у розмірі:

- а) 22% фонду оплати праці
- б) 1% від обсягу реалізації продукції
- в) 32,3% від обсягу реалізації продукції
- г) правильної відповіді немає

5. Збір від продажу дорогоцінних металів є одним з джерел формування доходів:

- а) Пенсійного фонду
- б) Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- в) Фонду соціального страхування на випадок безробіття
- г) Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві
- д) Державного інноваційного фонду

6. Створений з метою надання громадянам пенсійного захисту та забезпечення виконання законодавства про пенсійне страхування – це:

- а) Пенсійний фонд;
- б) Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- в) Фонду соціального страхування на випадок безробіття
- г) Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві

7. Створений з метою сприяння ефективності зайнятості, створенню нових робочих місць, надання матеріальної допомоги та соціальних послуг у випадку втрати роботи

- а) Пенсійний фонд;
- б) Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- в) Фонду соціального страхування на випадок безробіття
- г) Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві

8. Створений з метою захисту прав громадян на отримання матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі тимчасової непрацездатності, вагітності та пологів, народження дитини, необхідністю догляду за дитиною

- а) Пенсійний фонд;
- б) Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- в) Фонду соціального страхування на випадок безробіття
- г) Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві

9. Створений з метою надання соціального захисту з охорони життя та здоров'я громадян у процесі їх трудової діяльності

- а) Пенсійний фонд;
- б) Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- в) Фонду соціального страхування на випадок безробіття
- г) Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві

10. Має на меті надання страхового захисту на випадок тимчасової чи постійної втрати працездатності, а також місця роботи :

- а) Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
- б) соціальне страхування
- в) Фонд соціального страхування на випадок безробіття
- г) Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072

«Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл.

3. Бюджетна система. Вишкіл студії [Текст] : [навч. посіб.] / [Юрій С. І. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. О. П.Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 423 с.

4. Чала, Н.Д. Бюджетна система [Текст] : навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В.Лазоренко. - К. : Знання, 2010. - 223 с.

5. Малишко В.В. Реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс] / В. В. Малишко // Економічний вісник університету . - 2013. - Вип.20(1). - С. 158-162. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20\(1\)_33.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecvu_2013_20(1)_33.pdf)

Додаткова

6. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

7. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

8. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.

9. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

10. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гне вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

11. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.

12. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.

13. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

14. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf

15. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] :навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад.

фін.упр." - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 333 с

16. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні/Н.О.Слободянюк.// Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред..Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.

17. Матеріали офіційного сайту Верховної Ради України / [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

18. Матеріали офіційного сайту Міністерства доходів і зборів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНІ ФІНАНСИ. ФІНАНСОВА ІНФРАСТРУКТУРА

Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Фінансові ресурси підприємства
 2. Форми фінансування підприємств
 3. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи
 4. Внутрішні джерела фінансування підприємств
 5. Дивідендна політика підприємств
 6. Фінансові інвестиції підприємств
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Власний капітал підприємства — це...

- А. підсумок першого розділу пасиву балансу;
- Б. капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами;
- В. капітал, поділений на частки рівної номінальної вартості;
- Г. капітал, основними складовими якого є статутний капітал, додатковий капітал, резервні фонди та прибуток.

2. Додатковий капітал:

- А. це сума приросту майна підприємства, яка виникає в результаті переоцінки (індексації) безоплатно одержаних матеріальних цінностей та від емісійного доходу;
- Б. це капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами;
- В. може бути лише в акціонерних товариствах;
- Г. це один з видів доходів підприємства, які можуть бути поділені між власниками корпоративних прав.

3. Санаційний прибуток — це...

- А. прогнозований прибуток, який підприємство планує одержати після успішного завершення санації;
- Б. різниця між затратами на проведення санації та одержаною виручкою після фінансового оздоровлення;
- В. різниця між прибутком підприємства після його санації та прибутком (збитком) до проведення санаційних заходів;
- Г. прибуток, який підприємство одержує в результаті списання частини кредиторської заборгованості.

4. У процесі санації балансу...

- А. підвищується розрахунковий і ринковий курси корпоративних прав;
- Б. поліпшується платоспроможність підприємства;
- В. покриваються відображені в балансі збитки;
- Г. залучаються фінансові ресурси для проведення санаційних заходів виробничого характеру;

5. Акціонерне товариство може викупити акції власного випуску для...

- А. наступного перепродажу;
- Б. одержання дивідендів під час розподілу прибутку;
- В. розповсюдження серед своїх працівників;
- Г. здійснення акціями власного випуску внесків у статутний капітал інших підприємств.

6. Основними цілями зменшення статутного капіталу є...

- А. одержання санаційного прибутку;
- Б. підвищення платоспроможності підприємства;
- В. збільшення номінальної вартості корпоративних прав;
- Г. підвищення ринкової вартості корпоративних прав;

7. Конверсія акцій...

- А. це об'єднання кількох акцій в одну;
- Б. це зменшення номінальної вартості акцій;
- В. передбачає обмін за встановленим співвідношенням однієї кількості акцій

на іншу;

Г. передбачає викуп акцій з метою їх анулювання;

8. Фінансові кредити можуть надаватися підприємству...

А. банками;

Б. постачальниками;

В. небанківськими фінансовими установами;

Г. податковими органами;

9. Варант — це різновид...

А. векселів;

Б. опціонів;

В. облігацій;

Г. факторингу.

4. Завдання

4.1. Фінансову діяльність підприємства протягом звітного року характеризують такі дані:

здійснено розміщення корпоративних прав за курсом 120 %;

номінальна вартість емісії — 100 тис. грн;

чистий прибуток підприємства — 50 тис. грн;

60 % чистого прибутку спрямовано на виплату дивідендів;

20 % чистого прибутку використано на поповнення резервного капіталу;

підприємство отримало на безоплатній основі необоротні активи первісною вартістю 30 тис. грн.

Розрахувати приріст власного капіталу підприємства за звітний період у розрізі окремих статей.

4.2. Визначити обсяги вхідних грошових потоків на підприємстві в рамках фінансової та інвестиційної діяльності (окремо), якщо відомі такі дані:

Підприємство отримало кредит у сумі 50 тис. грн.

У результаті емісії звичайних акцій на підприємство надійшло 100 тис. грн, у т. ч. спрямовано на збільшення статутного капіталу — 80 тис. грн, на збільшення додаткового капіталу — 20 тис. грн.

Обсяг виручки від реалізації продукції становив 350 тис. грн, в тому числі ПДВ.

Підприємство отримало дивіденди від володіння корпоративними правами іншого підприємства — 20 тис. грн.

Підприємство продало облігації внутрішньої державної позики — 40 тис. грн.

4.3. Емісія облігацій підприємств характеризується такими параметрами:

- курс емісії облігацій — 85 %;
- курс погашення облігацій — 100 %;
- номінальна процентна ставка — 10 %;
- період обігу облігацій — 10 років.

Розрахувати ефективну ставку процента, якщо: а) погашення облігацій здійснюватиметься в кінці періоду їх обігу; б) погашення облігацій здійснюватиметься щорічно рівними частинами.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Податкова система : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / [В. К. Хлівний, О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, А. В. Пис-лиця та ін.]. ; кер. авт. кол. В. К. Хлівний. — К. : КНЕУ, 2014. — 372, [4] с
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>

Додаткова

4. Іванов Ю. Б. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій. Навч. посібник / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Ю. Б. Іванова, д-ра екон. наук, проф. І. А. Майбурова. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. — 492 с.
5. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. — К.: Знання, 2008. — 611 с.
6. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.
7. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.
8. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. — 2-ге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. — 2008. — С. 17- 34.
9. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 4-20.
10. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. — Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. — С. 10-43.

11. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

12. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf

13. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.

Тема 11. Фінанси домогосподарств.

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Що таке «домогосподарство», дайте визначення.
 2. Розкрийте економічну сутність фінансів домогосподарств.
 3. Яку роль відіграють фінанси домогосподарств в національній економіці?
 4. Яке місце займають фінанси домогосподарств у фінансовій системі країни?
 5. Яким чином пов'язані фінанси домогосподарств з іншими сферами та ланками фінансової системи?
 6. Що включають в себе грошові та сукупні доходи домогосподарств?
 7. Що відноситься до грошових та сукупних витрат домогосподарств?
 8. Що таке прожитковий мінімум?
 9. За якими критеріями класифікуються доходи домогосподарств?
 10. Яким чином утворюються фонди домогосподарств, за якими ознаками вони поділяються?
 11. Дайте класифікацію видатків домогосподарств.
 12. Проаналізуйте динаміку та структуру доходів та видатків домогосподарств в Україні.
3. 3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Домашнє господарство— це

- а) господарююча одиниця, що складається з групи осіб, об'єднаних місцем проживання і спільним бюджетом, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою забезпечення своєї життєдіяльності;
- б) господарююча одиниця, що складається з групи осіб, об'єднаних місцем проживання без спільного бюджету, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою забезпечення своєї життєдіяльності;
- в) окрема господарююча одиниця, що складається з однієї або групи осіб, об'єднаних місцем проживання і спільним бюджетом, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою забезпечення своєї життєдіяльності;
- г) господарююча одиниця, що складається з групи осіб, об'єднаних місцем проживання і спільним бюджетом, яка є власником і постачальником ресурсів в економіку та одержує натомість кошти для придбання необхідних благ з метою отримання прибутку.

2. До системи компонентів зовнішніх фінансових відносин домашнього господарства не відносять:

- а) Державу;
- б) Комерційні банки;
- в) Роботодавців;
- г) немає вірної відповіді.

3. Фінанси домашніх господарств забезпечують матеріальними ресурсами безперервність процесу відтворення робочої сили, виконуючи:

- а) розподільну функцію;
- б) контрольну функцію;
- в) виробничу функцію;
- г) відтворювальну функцію.

4. Фінанси домашніх господарств – це:

- а) грошові фонди, що формуються у фізичних та юридичних осіб з доходів, одержаних у результаті трудової, господарської та інших видів діяльності;
- б) грошові фонди, що формуються у громадян з доходів, одержаних у результаті трудової, господарської та інших видів діяльності;
- в) це грошові фонди, що формуються у громадян з доходів, одержаних у результаті господарської та інших видів діяльності;
- г) вірні відповіді а та б.

5. Споживанням є:

- а) вкладення коштів у нематеріальні блага та послуги, що споживаються

населенням;

- б) вкладення коштів у матеріальні блага та послуги, що призначені для відтворення робочої сили і споживаються населенням;
- в) вкладення коштів у нематеріальні блага та послуги, що призначені для акумуляції робочої сили і споживаються населенням;
- г) всі вірні відповіді.

6. До джерел фінансів домогосподарств належать:

- а) заробітна плата;
- б) доходи від володіння цінними паперами;
- в) гонорари;
- г) усі вірні відповіді.

7. Економічна сутність державних гарантій полягає в:

- а) перерозподілі національного доходу;
- б) забезпеченні дотаціями відповідних верств населення;
- в) становленні податкових пільг;
- г) вірні відповіді а та в.

8. Фінанси населення за джерелами формування належать до сфери:

- а) виробництва;
- б) споживання;
- в) розподілу;
- г) нагромадження.

9. В умовах інфляції населення переважно вибирає інвестування у:

- а) депозитні ресурси;
- б) валютні ресурси;
- в) кредитні ресурси;
- г) матеріальні ресурси.

10. Згідно із законом Е.Енгеля, зі зростанням доходів домогосподарств, частка їх витрат на продукти харчування:

- А) збільшується;
- Б) зменшується;
- В) залишається незмінною;
- Г) спочатку зменшується, а потім зростає.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію:

- 5.1. Сучасний стан та розвиток фінансів домогосподарств в Україні.
- 5.2. Аналіз доходів та витрат домогосподарств в Україні.
- 5.3. Заощадження домогосподарств в Україні та їх мотивація.

5.4. Формування та використання сукупних фінансових ресурсів домогосподарств.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку : монографія / Т. О. Кізіма. – К. : Знання, 2010.

Додаткова

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.

5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

7. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.

8. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.

9. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

10. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.

11. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.

12. Фінанси підприємств [Текст] : Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2004.

13. Болотіна Є. В. Домогосподарство в системі інститутів ринкової інфраструктури України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vdnuet/econ/2010_3/Bolot.pdf

Тема 11. Страхування. Страховий ринок

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Історія розвитку страхових відносин у світі.
 2. Історичні передумови розвитку страхування в Україні.
 3. Особливості державного регулювання страхових ринків розвинених країн світу.
 4. Розвиток нових видів страхування в Україні.
 5. Система депозитного страхування: проблеми і перспективи.
 6. Вплив процесів глобалізації економіки на розвиток вітчизняного страхового ринку.
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Страхування – це:

- а) вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування, за рахунок грошових фондів, що формуються за рахунок сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій);
- б) вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються за рахунок сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій);
- в) вид цивільно-правових відносин щодо захисту немайнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування, за рахунок грошових фондів, що формуються за рахунок сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій)
- г) усі відповіді вірні.

2. Превентивна функція страхування спрямована на:

- а) фінансування за рахунок частини коштів страхового фонду заходів щодо зменшення страхового ризику;
- б) диверсифікацію ризиків;
- в) диверсифікацію ризиків між страховиками та перестраховиками;
- г) вірні відповіді б та в.

3. Цільове використання коштів страхового фонду – це:

- а) Контрольна функція;
- б) Попереджувальна функція;
- в) Превентивна функція;
- г) Ощадна функція.

4. Виражена в грошових одиницях плата з одиниці страхової суми або процентної ставки від сукупної страхової суми – це:

- а) страхова премія;
- б) страховий тариф;
- в) страхове поле;
- г) страховий портфель.

5. Число достроково перерваних договорів страхування життя в зв'язку з несплатою чергових внесків – це:

- а) страхове сторно;
- б) страхова рента;
- в) страхове поле;
- г) страховий акт.

6. Страхова рента – це:

- а) регулярний прибуток страхувальника;
- б) регулярний внесок страховика;
- в) регулярний прибуток страховика;
- г) регулярний внесок страхувальника.

7. До галузей страхування не відносяться:

- а) соціальне страхування;
- б) страхування відповідальності;
- в) колективне страхування робітників роботодавцем;
- г) особисте страхування.

8. Функції соціального страхування:

- а) формування грошових фондів, з яких покриваються затрати, пов'язані утриманням непрацездатних осіб;
- б) забезпечення певною мірою чисельності та структури трудових ресурсів;
- в) скорочення розриву в рівнях матеріального забезпечення працюючих та непрацюючих громадян;

г) всі відповіді вірні.

9. Відповідальність за здійснення обов'язкового страхування покладається на:

- а) перестраховика;
- б) страхувальника;
- в) роботодавця;
- г) державні страхові органи.

10. Страхові послуги можуть бути надані на умовах:

- а) обов'язковості і добровільності;
- б) обов'язковості, своєчасності і добровільності;
- в) обов'язковості, терміновості, своєчасності і добровільності;
- г) обов'язковості.

4. Завдання

4.1. Протягом 5 років фермерське господарство страхувало врожай цукрових буряків. Страхових випадків не було, страхувальник виявив нам р укласти страхову угоду на наступний рік. Дані для розрахунку:

Середня врожайність цукрового буряку за 5 років з 1 га, ц 360

Площа посівів сільськогосподарського підприємства, га 200

Закупівельна ціна цукрових буряків, грн. за центнер 40

Страховий тариф, % 9

Пільгова знижка до тарифу, % 40

Визначити:

1) страхову вартість буряків; 2) страхову суму; 3) розмір страхових платежів.

4.2. Визначити суму страхових платежів по добровільному страхуванню ризику непогашення кредиту.

Дані для розрахунку. Перший позичальник взяв кредит на суму 15 млн. грн. терміном на 1 рік. Відсотки за кредит - 42% річних. Термін користування кредитом в період договору - 8 місяців. Межа відповідальності страховика становить 85%. Річна тарифна ставка - 2,1%.

Другий позичальник взяв кредит на суму 125 млн. грн. на 1,5 року, проценти за кредит - 48% річних. Термін користування кредитом в період договору - 10 місяців. Межа відповідальності страховика - 95%.

4.3. Розрахувати суму страхового відшкодування, виходячи з таких даних укладеного договору страхування: Позичальником не повернуто банківський кредит на суму 8,7 млн. грн. та 2,1 млн. грн. відсотків по ньому. Відповідальність страховика становить 70%.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.
2. Вовчак О.Д. Страхова справа : підручник / О. Д. Вовчак. – К. : Знання, 2011. – 391 с.

Додаткова

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.
5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.
6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гнє вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.
7. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.
8. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.
9. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.
10. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.
11. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.
12. Фінанси підприємств [Текст] : Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2004.
13. Плиса В.Й. Страхування: [навчальний посібник] / В.Й. Плиса. – К.: Каравела, 2006. – 391 с.

Тема 13. Фінансовий ринок.

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Визначте сутність фінансового ринку.
2. Основні функції фінансового ринку.
3. Основні учасники фінансового ринку.
4. Учасники валютного ринку.
5. В чому полягає різниця форвардного контракту від ф'ючерсного?
6. Назвіть види валютного курсу.
7. Дайте визначення поняттю «цінні папери», а також назвіть їх види.
8. Охарактеризуйте поняття фінансове посередництво

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. До фінансових активів відносять:

- а) грошові зобов'язання та інвестиційні цінності;
- б) гроші, інвестиційні інструменти, фінансові зобов'язання;
- в) грошові зобов'язання, інвестиційні та фінансові інструменти;
- г) гроші, інвестиційні інструменти, фінансові зобов'язання та валюта.

2. Інвестиційні цінності – це:

- а) цінні папери та валютні цінності;
- б) дорогоцінні метали;
- в) нерухомість;
- г) вірні відповіді а, б, в.

3. Функції фінансового ринку:

- а) перерозподіл на взаємовигідних умовах грошових коштів підприємств із метою їх ефективнішого використання;
- б) кредитування уряду, місцевих органів самоврядування шляхом розміщення урядових та муніципальних цінних паперів;
- в) вірні відповіді а та б;
- г) трансформація акумульованих грошових коштів тільки у інвестиційний капітал.

4. Механізм функціонування фінансового ринку забезпечує:

- а) виявлення обсягу і структури попиту на окремі фінансові активи;
- б) інвестування в фінансові активи пріоритетних галузей національної

економіки;

- в) встановлення рівноваги між попитом та пропозицією на фінансові активи;
- г) вірні відповіді а та в.

5. Створення фінансовим ринком умов для безупинного переміщення грошей у процесі здійснення різноманітних платежів і регулювання обсягу грошової маси в обігу – це:

- а) функція впливу на грошовий обіг;
- б) функції фінансового забезпечення процесів інвестування;
- в) функція впливу на грошову масу;
- г) функції контролю потоків грошової маси.

6. Передача фінансових ресурсів від одних суб'єктів ринку до інших відбувається через:

- а) фінансові активи;
- б) фінансові інструменти;
- в) фінансові зобов'язання;
- г) фінансовий кошторис.

7. Юридичні особи, резиденти певної держави, які займаються виробництвом різноманітних товарів та наданням послуг, включаючи фінансові послуги, це:

- а) інститути фінансової сфери;
- б) інститути позафінансової сфери;
- в) інститути фінансового ринку;
- г) інститути фінансових активів.

8. Основним джерелом фінансування для нефінансових інститутів виступають:

- а) банківські кредити;
- б) облігації;
- в) акції;
- г) усі відповіді вірні.

9. Джерела фінансових ресурсів ощадних і кредитних асоціацій:

- а) депозити;
- б) страхові внески;
- в) акції,
- г) інвестиційні сертифікати.

10. Найважливішою функцією комерційних банків є:

- а) забезпечення своєчасності надання кредитних ресурсів;

- б) забезпечення рівноваги на валютному ринку;
- в) забезпечення платіжного механізму;
- г) забезпечення рівноваги на фінансовому ринку.

11. Суб'єкти фінансового ринку класифікують за формою:

- а) господарчі суб'єкти; домашні господарства; держава; місцеві органи влади;
- б) емітенти; інвестори; інституційні інвестори; фінансові посередники; інститути інфраструктури ринку;
- в) господарчі суб'єкти; населення, домашні господарства; держава; місцеві органи влади; підприємства всіх форм власності;
- г) господарчі суб'єкти; держава; місцеві органи влади.

12. На ринку грошей здійснюється:

- а) короткострокове інвестування коштів;
- б) обмін фінансовими активами між юридичними особами;
- в) продаж валюти;
- г) рух грошових потоків.

4. Завдання

4.1. Визначте номінальну ціну акцій, випущених акціонерним товариством «Промінь», якщо його статутний капітал складає 20 млн грн, а кількість випущених акцій – 1 млн штук.

4.2. Акціонерним товариством зареєстровано 100 тис. звичайних акцій, з яких 90 тис. було продано акціонерам. Через декілька місяців товариство викупило в інвесторів 15 тис. акцій. По закінченні звітного періоду зборами акціонерів 387 прийняте рішення про розподіл у якості дивідендів 350 тис грн прибутку. Визначте дивіденд на одну акцію.

4.3. Чистий прибуток акціонерного товариства за підсумками року становить 65 тис. грн. На виплату дивідендів спрямовується 45 % від суми чистого прибутку. Загальна кількість акцій, що емітована акціонерним товариством – 150 000 шт., з них – 10 % привілейованих акцій з фіксованим розміром дивіденду – 18 %. Статутний капітал АТ – 375 тис. грн. Знайти: прибуток, що спрямовується на виплату дивідендів за простими та привілейованими акціями, ставку дивідендів за простими акціями, дивіденд на одну привілейовану та просту акцію.

4.4. Інвестор придбав за номіналом нову десятипроцентну облигацію вартістю 5 500 грн. при рівні позичкового процента 10 %. На момент перепродажу облигації рівень позичкового процента піднявся до 13 %. Знайти курс облигації на момент перепродажу за умови, що до її погашення залишилося 2 роки. Знайти загальний дохід другого покупця, коли настане

строк погашення облігації.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

Додаткова

2. Іванов Ю. Б. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій. Навч. посібник / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Ю. Б. Іванова, д-ра екон. наук, проф. І. А. Майбурова. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. — 492 с.

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. — К.: Знання, 2008. — 611 с.

4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.

5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. — 2-гме вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. — 2008. — С. 17- 34.

7. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 4-20.

8. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. — Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. — С. 10-43.

9. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

10. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. — Х.: Видавництво «Лідер», 2013. — 560 с.

11. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.

12. Фінанси підприємств [Текст] : Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. — К.: КНЕУ, 2004.

13. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник. — 3-тє вид., випр. і доп. — К. : Знання-Прес, 2008.

14. Ходаківська В. П., Данілов О. Д. Ринок фінансових послуг: теорія і практика : навчальний посібник. — К. : ЦУЛ, 2010.

15. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Урядовий кур'єр від 19.04.2006. – 2006. – № 75.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 ФІНАНСИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Тема 14. Фінансовий менеджмент

Форми контролю: усне опитування, індивідуальне тестування, практичні завдання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Особливості фінансового менеджменту залежно від фаз розвитку підприємства.
 2. Механізм фінансового менеджменту та його основні елементи.
 3. Особливості фінансового менеджменту як форми підприємницької діяльності.
 4. Основні принципи стратегічного управління і розроблення фінансової стратегії підприємства.
 5. Головна мета фінансового менеджменту та способи її досягнення: вітчизняна і зарубіжна практика.
 6. Співвідношення між поняттям „фінансовий менеджмент” та поняттями „управління фінансами” і „управління корпоративними фінансами”.
 7. Наведіть приклади видів робіт та завдань, що вирішуються в межах стратегічного та оперативно-тактичного фінансового менеджменту.
 8. Охарактеризуйте процес формування фінансової стратегії підприємства
3. Розв'яжіть тестові завдання.
 1. **Об'єктом фінансового менеджменту є:**
 - а) система управління фінансами підприємства;
 - б) фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання;

- в) операційна та інвестиційна діяльність підприємства;
- г) вірні відповіді а та в.

2. Фінансовий менеджмент, як і підприємництво, ґрунтується на принципах:

- а) персональна відповідальність за вибір;
- б) контроль виконання рішення, реалізації проекту;
- в) вибір здійснюють люди;
- г) усі відповіді вірні.

3. Теоретичною основою фінансового менеджменту є:

- а) корпоративні фінанси;
- б) публічні фінанси;
- в) державні фінанси;
- г) фінанси підприємств.

4. Функції фінансового менеджменту як керуючої системи:

- а) облік, синтез, регулювання, контроль;
- б) облік, аналіз, планування, контроль;
- в) облік, аналіз, керування, планування, дослідження, контроль.
- г) облік, аналіз, планування, регулювання, контроль.

5. Розробка фінансової стратегії підприємства відноситься до функції:

- а) прогнозування;
- б) планування;
- в) моделювання;
- г) проектування.

6. Розробка діючої системи стимулювання реалізації прийнятих управлінських рішень в області фінансової діяльності відноситься до функції:

- а) регулювання;
- б) регламентування;
- в) контролю;
- г) проектування.

7. Формування системи довгострокових цілей фінансової діяльності і вибір найбільш ефективних шляхів їхнього досягнення – це:

- а) фінансова тактика;
- б) фінансова стратегія;
- в) фінансовий план;
- г) фінансовий інжиніринг.

8. Тактика фінансового менеджменту полягає в:

- а) маркетингових дослідженнях;
- б) визначенні загального періоду формування необхідних активів;
- в) інтенсивних умовах по просуванню товару;
- г) вірні відповіді а та в.

9. Механізм фінансового менеджменту – це:

- а) система основних елементів, що регулюють процес розробки і реалізації управлінських рішень в області фінансової діяльності;
- б) система важелів та технік для досягнення фінансової стійкості підприємства;
- в) система елементів керування фінансовими відносинами суб'єктів господарювання;
- г) система основних компонентів регулювання фінансовими відносинами на макро- та мікрорівні.

10. В структуру механізму фінансового менеджменту входять:

- а) державне нормативно-правове регулювання діяльності підприємства;
- б) система конкретних інструментів, методів і важелів здійснення управління фінансової діяльності підприємства;
- в) а+б;
- г) закони та інструкції з регулювання операційної діяльності підприємства.

4. Завдання

4.1. Структуруйте по формі таблиці процес становлення і розвитку фінансового менеджменту. Охарактеризуйте основні етапи цього процесу в зарубіжних країнах та Україні.

4.2. Укладіть бібліографію щодо сутності поняття „фінансовий менеджмент”. Обґрунтуйте власне бачення сутності цього поняття.

4.3. Обґрунтуйте особливості фінансової роботи і фінансового управління на різних підприємствах. Зробіть висновки.

4.4. Систематизуйте спільні та відмінні риси професійної діяльності: 1) керівника підприємства і фінансового менеджера; 2) головного бухгалтера підприємства і фінансового менеджера. Зробіть висновки.

4.5. Підприємство має проблеми з нестачею готівки. В наступному місяці плануються такі виплати та видатки: реалізація продукції (товарів, робіт, послуг) – 54,6 тис. грн., заробітна плата – 13,8 тис. грн., податкові платежі – 9,3 тис. грн., погашення кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги – 47,9 тис. грн. Залишок готівки на

початок місяця становить 1,8 тис. грн. Норматив залишку коштів складає 0,7% від обсягів реалізації продукції підприємства. Фінансовими менеджерами було досліджено всі можливості покращення ситуації та прийнято рішення щодо отримання кредиту у банку. Визначте необхідну суму кредиту на наступний місяць.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Фінансовий менеджмент [Текст] : навчальний посібник / За заг. редакцією д-ра екон. наук І. О. Школьник та канд. екон. наук В. М. Кремень [І. О. Школьник, В. М. Кремень, С. М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. – 427 с.

Додаткова

3. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

4. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.

5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гне вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

7. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.

8. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.

9. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

10. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.

11. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.

12. Фінанси підприємств [Текст] : Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2004.

13. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник. – 3-тє вид., випр. і доп.

– К. : Знання-Прес, 2008.

14. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2008. – 483 с

15. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – 2-е вид. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.

Тема 15. Фінансова безпека держави.

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Вплив податкової та бюджетної політики на ресурсний потенціал суб'єктів господарювання.
 2. Проблеми та перспективи формування фондового ринку України.
 3. Іноземний досвід реформування пенсійних систем.
 4. Іноземні інвестиції як важливий ресурс забезпечення макроекономічної стабільності України.
 5. Проблеми фінансування соціальних зобов'язань держави.
 7. Податкова політика в Україні у контексті її впливу на фінансову безпеку держави.
 8. Інфляція в Україні: проблеми, ризики, перспективи.
 9. Державна політика зростання доходів населення та його платоспроможності.
 10. Вплив структури доходів населення на рівень споживання

3. Розв'яжіть тестові завдання

- 1. Фінансова безпека держави значною мірою визначається:**
- а) характером формування державного та місцевих бюджетів;
 - б) співвідношенням грошей в офіційній і тіньовій економіці;
 - в) рухом валютних коштів;
 - г) всі відповіді вірні.

2. Оперативно здійснювати аналіз фінансової безпеки різних об'єктів, попереджувати розвиток негативних тенденцій, вносити необхідні корективи як у повсякденну діяльність, так і на перспективу, прогнозувати розвиток подій дає змогу:

- а) обґрунтована система індикаторів;
- б) система моніторингу;
- в) ефективна система аналізу та контролю;
- г) система планів.

3. Рівень фінансової безпеки визначають індикатори :

- а) дефіцит бюджету;
- б) обсяги боргів держави, рівень інфляції;
- в) вартість банківських кредитів, рівень монетизації економіки;
- г) всі відповіді вірні.

4. В Україні функціонує трирівнева система фінансування:

- а) бюджетне фінансування, банківські кредити і непрямі інвестиції через механізми ринку капіталів;
- б) бюджетне фінансування, банківські кредити і прямі інвестиції через механізми ринку капіталів;
- в) бюджетні асигнування, банківські кредити й депозити і прямі інвестиції через механізми ринку капіталів;
- г) бюджетні асигнування, банківські кредити і непрямі інвестиції через механізми ринку капіталів.

5. Фінансова безпека держави складається з:

- а) бюджетна, валютна, інвестиційна, інфляційна, цінова, курсова та торгова безпека;
- б) бюджетна, валютна, інвестиційна, інфляційна, економічна, політична та торгова безпека;
- в) економічна, політична, фінансова, соціальна, бюджетна, валютна, інвестиційна, курсова та торгова безпека;
- г) бюджетна, політична, валютна, інвестиційна, екологічна, цінова, курсова соціально-демографічна безпека.

6. До основних загроз, що впливають на рівень бюджетної безпеки, відносять:

- а) падіння виробництва в основних галузях національної економіки;
- б) незаконне підприємництво та угоди з валютою та валютними цінностями;
- в) підвищення рентабельності і падіння збитковості господарюючих суб'єктів;
- г) вірні відповіді а та б.

7. Рівень внутрішньої і зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування та ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень й оптимального співвідношення між ними, що не загрожує втратою суверенітету та руйнуванням вітчизняної фінансової системи – це:

- а) боргова безпека держави;
- б) фінансова стабільність держави;
- в) економічна безпека держави;
- г) борговий суверенітет держави.

8. Зниження темпів інфляції викликає:

- а) зменшення реального рівня відсоткових ставок та зменшення інфляційних очікувань;
- б) збільшення реального рівня відсоткових ставок та зменшення інфляційних очікувань;
- в) збільшення реального рівня відсоткових ставок та збільшення інфляційних очікувань;
- г) зменшення реального рівня відсоткових ставок та збільшення інфляційних очікувань.

9. Причини зростання питомої ваги готівки в обігу:

- а) зростання номінальних грошових доходів населення;
- б) вкрай низький рівень безготівкових розрахунків населення за придбані товари та надані послуги;
- в) відчутне зниження темпів інфляції, що спричиняє затримку певної частини готівки на руках у населення;
- г) вірні а+б+в.

10. Загрози інвестиційній безпеці України:

- а) підвищення частки прибутку у джерелах фінансування інвестицій;
- б) наявність ефективних механізмів трансформації заощаджень населення в інвестиції;
- в) збереження високих інвестиційних ризиків;
- г) вірні відповіді а та б.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-

Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Бюджетна система України: проблемні питання [Текст] : монографія / [Л. А.Васютинська та ін. ; за заг. ред. В. Г. Баранової] ; Одес. нац. екон. ун-т. -Одеса : Атлант, 2013. - 251 с. : рис., табл.

3. Предборський В. А. Економічна безпека держави : монографія / В. А. Предборський ; Київський юрид. ін-т МВС Укр. – К. : Кондор, 2005.

Додаткова

4. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. – 344с.

5. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

6. Вдовенко Л. О., Сушко Н. М., Фаюра Н. Д. Фінанси: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-16.

7. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

8. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-гне вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

9. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 4-20.

10. Колодізев О. М., Середіна А. В. Державна система управління фінансовою безпекою України та правові засади її функціонування/[Електронний ресурс]. – Режим доступу :archive.nbuv.gov.ua/portal/.../10_30_47.pdf

11. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

12. Шкробот М. Визначення сутності поняття «фінансові ресурси». // Економічний аналіз. 2011. – Вип. 8., Ч. 1. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_8/p1/shkrobot.pdf

13. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях [Текст] :навч. посіб. / [М. І. Бондар та ін.] ; Держ. навч.-наук. установа "Акад. фін.упр.". - К. : ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. - 333 с

14. Закон України «Про основи національної безпеки України». [Електронний ресурс] : від 19 червня 2003 р. № 964-ІУ. – Режим доступу :<<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=964-15>>.

15. Концепція фінансової безпеки України. [Електронний ресурс]. –Режим доступу : www.ufin.com.ua/koncersia/008.doc

16. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України . [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<<http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.4251.0>>.

Тема 16. Міжнародні фінанси.

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Міжнародні фінанси, їх розвиток та функції.
 2. Міжнародні фінанси та їх складові. Світове фінансове середовище та його взаємозв'язок зі світовим економічним середовищем.
 3. Суб'єкти міжнародних фінансів та їх характеристика.
 4. Міжнародне фінансове право.
 5. Система міжнародних договорів, яка регулює фінансову діяльність суб'єктів міжнародних фінансів.
 6. Міжнародна фінансова політика та її складові.
 7. Валютна політика та її форми.
 8. Кредитна політика як складова міжнародної фінансової політики.
 9. Податкова політика як складова міжнародної фінансової політики.
 10. Валютне регулювання.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Сукупність відносин, пов'язаних зі створенням і використанням грошових коштів, необхідних для здійснення зовнішньоекономічної діяльності державами, фірмами, іншими юридичними та фізичними особами – це:

- а) міжнародні активи;
- б) міжнародні відносини;
- в) міжнародні фінанси;
- г) міжнародна діяльність.

2. До фінансових операцій не відносять

- а) операції з переказу грошей;
- б) інвестиційні операції;

- в) спекулятивні операції;
- г) немає вірної відповіді.

3. Операції з переміщенням капіталу з метою його приросту – це:

- а) інвестиційні фінансові операції;
- б) спекулятивні фінансові операції;
- в) трансформаційні фінансові операції;
- г) операції з капіталом в частині хеджування.

4. Не відносяться до суб'єктів міжнародних фінансових відносин:

- а) уряди;
- б) підприємства;
- в) фізичні особи;
- г) немає вірної відповіді.

5. Міжнародні фінансові операції здійснюються на:

- а) грошових, депозитних, валютних, інвестиційних і фондових ринках;
- б) грошових, валютних і фондових ринках;
- в) монетарних, депозитних, валютних, інвестиційних і фондових ринках;
- г) міжнародних грошово-кредитних ринках.

6. Міжнародні фінанси відображають рух суспільного продукту в грошовій формі – це прояв:

- а) контрольної функції;
- б) розподільної функції;
- в) регулятивної функції;
- г) трансформаційної функції.

7. Міжнародну фінансову політику за характером заходів і рекомендацій можна поділити на:

- а) довгострокову (структурну), середньострокову та поточну;
- б) довгострокову (структурну) та поточну;
- в) структурну та деструктурну;
- г) структурну, деструктурну, компонентну.

8. Структурні зміни міжнародного фінансового механізму – це :

- а) поточна міжнародна фінансова політика;
- б) деструктурна міжнародна фінансова політика;
- в) середньострокова міжнародна фінансова політика;
- г) довгострокова міжнародна фінансова політика.

9. Складовими поточної міжнародної фінансової політики є:

- а) податкова політика;
- б) валютна політика;
- в) бюджетна політика;
- г) вірні відповіді а та б.

10. Валютна політика включає методи:

- а) дисконтну та девізну політику;
- б) валютні інтеграції й експорт;
- в) девальвація іноземної валюти;
- г) всі відповіді вірні.

4. Підготуйтеся до письмового опитування.

5. Підготуйте доповідь та її презентацію.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

Додаткова

2. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 1996 р. – № 51. – ст. 292.

3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1.

4. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Урядовий кур'єр. – 2006. – № 75. – 19 квітня.

5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. – 2-ге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. – 2008. – С. 17- 34.

7. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової

літератури, 2009. – С. 4-20.

8. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – С. 10-43.

9. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

10. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.

11. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.

12. Фінанси підприємств [Текст] : Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2004.

13. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання-Прес, 2008.

14. Ходаківська В. П., Данілов О. Д. Ринок фінансових послуг: теорія і практика : навчальний посібник. – К. : ЦУЛ, 2010.

15. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Урядовий кур’єр від 19.04.2006. – 2006. – № 75.

16. Бойцун Н. Є. Міжнародні фінанси : навчальний посібник / Н. Бойцун, Н. Стукало. – 2-ге видання. – К. : ВД «Професіонал», 2005.

17. Міжнародні фінанси : підручник / О. І. Рогач, А. С. Філіпченко, Т. С. Шемет [та ін.]; за ред. О. І. Рогач. – К. : Либідь, 2003.

18. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : підруч. для ВНЗ / С. Я. Боринець – 5-те вид. перероб. і доп. Рекомендовано МОН – К. : Знання, 2008.

Тема 17. Фінанси країн з розвинуеною ринковою економікою.

Фінанси ЄС.

Форми контролю: усне опитування, понятійний диктант, індивідуальне тестування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
 1. Яке теоретичне значення має класифікація країн за певними ознаками?
 2. На які групи розподіляють країни у міжнародній економіці за ступенем соціально економічного розвитку?

3. Визначте найвпливовіші міжнародні фінансові організації, які здійснюють моніторинг рівня фінансово-економічного розвитку країн, членів цих організацій
4. Назвіть основні чинники, що визначають успішний фінансово-економічний розвиток США.
5. Що зумовлює провідну роль США у світових фінансах.
6. Сформулюйте основні положення бюджетної стратегії США.
7. Сформулюйте основні характерні риси організації фінансів Японії.
8. Якою є роль японських ТНБ для розвитку світової фінансової системи.
9. Визначте конкретні етапи фінансово-економічної інтеграції в Європі.
10. Назвіть позитивні моменти уніфікації податкової політики країн членів ЄС.
11. Визначте етапи формування фінансової системи Китаю
12. Яку роль відіграють у фінансовій системі Китаю державні банки.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Сучасна система державних фінансів США включає в себе:

- а) фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; фінансову систему місцевих підрозділів; спеціальні фонди;
- б) фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; фінансову систему місцевих підрозділів;
- в) фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; спеціальні фонди;
- г) фінансову систему федерації; фінансову систему штатів; фінансову систему округів; спеціальні бюджетні та приватні фонди.

2. Бюджетний рік федерального уряду США починається з:

- а) 1 січня й завершується 31 грудня поточного року;
- б) 1 вересня й завершується 30 вересня наступного року;
- в) 1 жовтня й завершується 30 жовтня наступного року;
- г) 1 жовтня й завершується 30 вересня наступного року.

3. Дохідна частина бюджету США формується в основному за рахунок:

- а) податкових і інших обов'язкових платежів - біля 90 %;
- б) трансфертів -15; операцій з капіталом 5%, інше – податкові платежі;
- в) позики -50%, податкові надходження -50%;
- г) трансферти -15%, позики – 18%, операції з капіталом -44%, інше – податкові платежі.

4. Структура податкових надходжень бюджету США:

- а) 50 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 50% - непрямі;
- б) 40 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 60 % - непрямі;
- в) 70 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 30 % - непрямі;
- г) 90 % податкових прибутків бюджету США дають прямі податки і збори і 10 % - непрямі.

5. Основний вид податків у федеральній податковій системі США:

- а) податок на прибуток корпорацій;
- б) прибутковий податок з населення;
- в) податок на нерухомість;
- г) митні платежі.

6. Державний бюджет Великобританії складається з:

- а) консолідованого фонду і національного фонду позик;
- б) державного бюджету та місцевих бюджетів;
- в) бюджету уряду та окремих регіональних фондів;
- г) державного бюджету, бюджету уряду і місцевих бюджетів.

7. До спеціальних фондів Франції не належать:

- а) спеціальні рахунки казначейства;
- б) приєднані бюджети;
- в) фонди фінансово-кредитних установ;
- г) немає вірної відповіді.

8. Відмінні риси скандинавської моделі економічного розвитку є:

- А. ринкова економіка з ефективною бюджетною децентралізацією;
- Б. розвинена ринкова економіка зі зрілою соціальною інфраструктурою
- В. демократія та простота ведення бізнесу;
- Г. мінімальна кількість податків

9. Фінансова система РФ включає в себе:

- А. Державну бюджетну систему та позабюджетні спеціальні фонди; державний і банківський кредит ; фонди страхування (майнового і особистого); фінанси господарюючих суб'єктів і галузей, які відносяться до децентралізованих фінансів, які використовуються для регулювання і стимулювання економіки і соціальних відносин на мікрорівні;
- Б. Державну бюджетну систему та позабюджетні спеціальні фонди; державний і банківський кредит ; фінанси господарюючих суб'єктів і галузей, які відносяться до децентралізованих фінансів, які

використовуються для регулювання і стимулювання економіки і соціальних відносин на мікрорівні;

В. Державну бюджетну систему та позабюджетні спеціальні фонди; фонди страхування (майнового і особистого); фінанси господарюючих суб'єктів і галузей, які відносяться до децентралізованих фінансів, які використовуються для регулювання і стимулювання економіки і соціальних відносин на мікрорівні;

Г. Державну бюджетну систему та позабюджетні спеціальні фонди; державний кредит ; фонди страхування (майнового і особистого); фінанси господарюючих суб'єктів і галузей, які відносяться до децентралізованих фінансів, які використовуються для регулювання і стимулювання економіки і соціальних відносин на мікрорівні.

10. Міністерство США в області контролю фінансової діяльності виконавчої влади контролює і консультує діяльність:

А. Апарату управління президента США

Б. Штабу президента США

В. Адміністративно-бюджетного управління Апарату президента США

Г. президента США

4. Підготуйтеся до презентації доповіді, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

1) Проблеми становлення системи фінансів в Китаї.

2. Основні інституції ЄС та їх роль у формуванні єдиної фінансової політики .

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси» [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування , ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; Н.О.Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 208 с.

2. Рязанова Н. С. Міжнародні фінанси: Навч.-мет. пос. для сам вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2001. — 119 с.

Додаткова

3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1.

4. Миргородська Л. О. Фінансові системи зарубіжних країн: Навч. по- сіб. / Л. О. Миргородська. — К.: ЦУЛ, 2008.

5. Венгер В. В. Фінанси: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В.

Венгер. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 17-24.

6. Данилов О. Д., Серебрянський Д. М. Фінанси у запитаннях і відповідях: навч. посібник / О. Д. Данилов, Серебрянський Д. М. — 2-ге вид. перероб та допов. К. : НУДПСУ. — 2008. — С. 17- 34.

7. Романенко О.Р. Фінанси : Підручник, 4-е вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. — С. 4-20.

8. Фінанси різних форм бізнесу [Текст] : навчальний посібник / [уклад. : Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. — Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. — С. 10-43.

9. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — С. 4-57.

10. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. — Х.: Видавництво «Лідер», 2013. — 560 с.

11. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.

12. Фінанси підприємств [Текст] : Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. — К.: КНЕУ, 2004.

13. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник. — 3-тє вид., випр. і доп. — К. : Знання-Прес, 2008.

14. Ходаківська В. П., Данілов О. Д. Ринок фінансових послуг: теорія і практика : навчальний посібник. — К. : ЦУЛ, 2010.

15. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Урядовий кур’єр від 19.04.2006. — 2006. — № 75.

16. Бойцун Н. Є. Міжнародні фінанси : навчальний посібник / Н. Бойцун, Н. Стукало. — 2-ге видання. — К. : ВД «Професіонал», 2005.

17. Міжнародні фінанси : підручник / О. І. Рогач, А. С. Філіпченко, Т. С. Шемет [та ін.]; за ред. О. І. Рогач. — К. : Либідь, 2003.

18. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : підруч. для ВНЗ / С. Я. Боринець — 5-те вид. перероб. і доп. Рекомендовано МОН — К. : Знання, 2008.

Навчальне видання

Слободянюк Наталя Олександрівна, к.е.н., доцент

Кафедра фінансів та банківської справи

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСИ**

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 4,44.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р